

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

นายอภิเดช ลิทธิพรหม

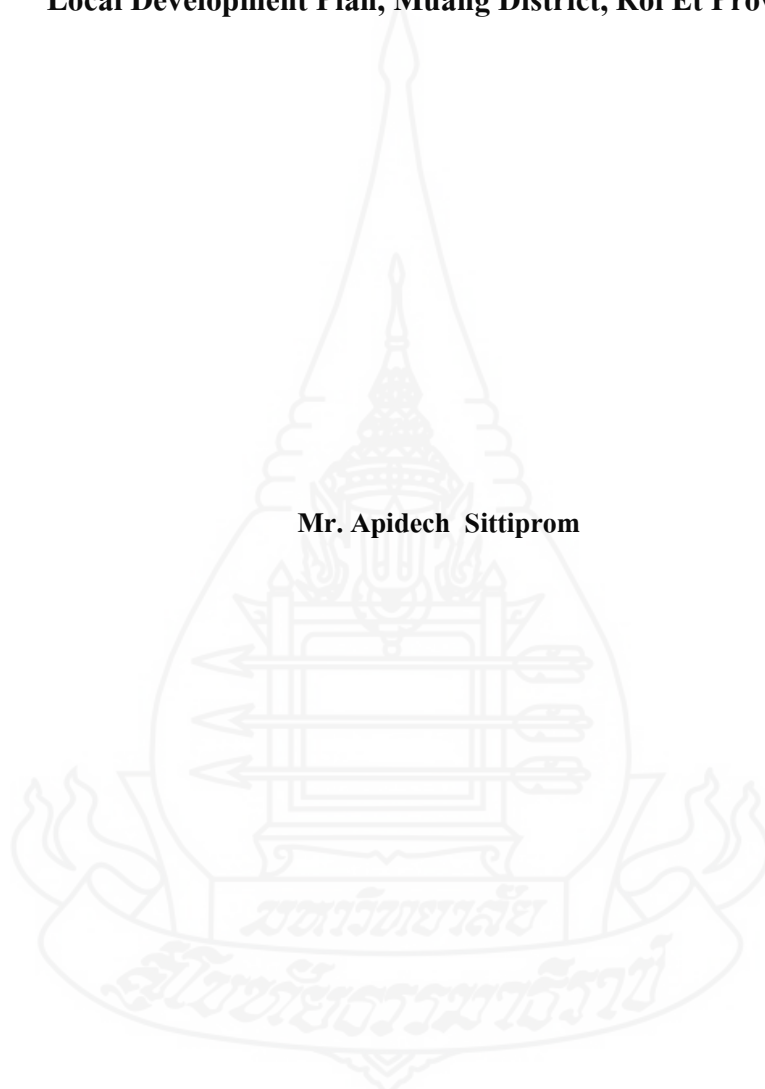
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

People Participation in Robmuang Sub-district Administration Organization

Local Development Plan, Muang District, Roi Et Province

Mr. Apidech Sittiprom

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master of Public Administration

School of Management Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัด
ร้อยเอ็ด

ชื่อและนามสกุล นายอภิเดช สิริพิพรหม

แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ตักขณา ศิริวรรณ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรีย์ เข็มทอง)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้ศึกษา นายอภิเดช สิทธิพรหม **รหัสนักศึกษา** 2553002482 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (2) ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วม (3) ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงจิตกับระดับการมีส่วนร่วม และ (4) ความสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาลกับระดับการมีส่วนร่วม

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่เน้นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทั่วไปและผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลรอบเมือง จำนวน 15,958 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 390 คน และผู้นำชุมชน 10 คน ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการใช้สูตรหาจำนวนกลุ่มประชากรในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีค่าความเที่ยงที่ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 (2) ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ (3) ปัจจัยเชิงจิตมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ (4) หลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล

Independent Study title: People Participation in Robmuang Sub-district Administration Organization
Local Development Plan, Muang District, Roi Et Province

Author: Mr. Apidech Sittiprom; **ID:** 2553002482; **Degree:** Master of Public Administration

Independent Study advisor: Dr. Theppasak Boonyarataphan, Associate Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The objectives of this survey research were: (1) study level of Public Participation in Sub-district Administrative Organization's development plan; (2) study relationships between personal factors and participation; (3) study relationships between motivating factors and participation; (4) study relationships between good governance factors and participation.

The study population was 15,958 peoples who live in Tumbol Robmuang; a total of 390 peoples and 10 leader was selected by using the simple random sampling method. The instrument for data collection was a questionnaire and interview with the reliability of 0.85. Statistics used to data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-Test (Independence Samples) F-Test (One way ANOVA) and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that: (1) The overall participation were at the moderate level; (2) a personal factors related to participations with significant at 0.05 except gender factor without relations significant; (3) Motivating factor related to participation with significant at 0.01; and (4) good governance related to participation with significant at 0.01.

Keywords: People participation, Development plan, Sub-district administration organization

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและ ติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอดจนถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน คือ อาจารย์เมธี พงศ์กิจวิฑูร ตำแหน่งอาจารย์ภาควิชาสถิติ คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนายสุรศักดิ์ พันธุ์นพ ตำแหน่งรองเลขาธิการ สำนักงาน เศรษฐกิจการเกษตร ที่ได้กรุณาทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ นายสุระพล อินทวงษ์ ผู้ใหญ่บ้าน นายประทวน ชงเสนา สมาชิกสภาตำบล นางวิไลวรรณ อารรณ์ สมาชิกสภาตำบล พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบลทุกท่านที่ได้ กรุณาให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้ กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด

อภิเดช ลีทธิพรหม

กรกฎาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	2
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
สมมติฐานการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์	28
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์	42
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	64
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ	81
แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงาน	107
ระบบการบริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	114
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	122
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	133
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	133
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	136
การเก็บรวบรวมข้อมูล	156
การวิเคราะห์ข้อมูล	156

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	159
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	160
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรอิสระ	167
ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรตาม	181
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	188
ส่วนที่ 5 ข้อเสนอที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะเพิ่มเติม	195
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	204
สรุปการศึกษา	204
อภิปรายผล	214
ข้อเสนอแนะ	222
บรรณานุกรม	231
ภาคผนวก	236
ก ราชานามผู้ให้สัมภาษณ์	237
ข แบบสัมภาษณ์	239
ค แบบสอบถาม	244
ประวัติผู้ศึกษา	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงตัวชี้วัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม 135
ตารางที่ 3.2	แสดงค่า Reliability Coefficients 139
ตารางที่ 3.3	แสดงสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน 155
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ผู้พิพากษา) และข้าราชการศาลยุติธรรม จำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง 160
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ผู้พิพากษา) และข้าราชการศาลยุติธรรม จำแนกตามอายุของกลุ่มตัวอย่าง 161
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ผู้พิพากษา) และข้าราชการ ศาลยุติธรรม จำแนกตามสถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่าง 162
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ผู้พิพากษา) และข้าราชการ ศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง 163
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ผู้พิพากษา) และข้าราชการ ศาลยุติธรรม จำแนกตามเงินเดือนของกลุ่มตัวอย่าง 164
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ผู้พิพากษา) และข้าราชการ ศาลยุติธรรม จำแนกตามอายุราชการของกลุ่มตัวอย่าง 165
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ผู้พิพากษา) และข้าราชการ ศาลยุติธรรม จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง 166
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อตัวแปรปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ 167
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อตัวแปรปัจจัยด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ 169
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อตัวแปรปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 171
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อตัวแปรปัจจัยด้านสมรรถนะ 174
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อตัวแปรปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน 177

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชันในมิติที่ 1 ประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ	183
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชันในมิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ	184
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชันในมิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ	186
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชันในมิติที่ 4 ด้านการพัฒนาหน่วยงาน	187
ตารางที่ 4.17 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	188
ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ในการ บริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชันกับเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ มีมากกว่าร้อยละ 70	189
ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์กับ ผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	190
ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	191
ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	192
ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสมรรถนะกับผลสัมฤทธิ์ ในการบริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	193
ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานกับ ผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	194
ตารางที่ 4.24 ความถี่และร้อยละของความเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อจุดแข็งในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	195
ตารางที่ 4.25 ความถี่และร้อยละของความเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อจุดอ่อนในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชัน	197

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.26	ความถี่และร้อยละของความเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ โอกาสในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชัน.....	198
ตารางที่ 4.27	ความถี่และร้อยละของความเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออุปสรรคในการบริหารงาน ของศาลจังหวัดตลิ่งชัน.....	199
ตารางที่ 4.28	ความถี่และร้อยละของความเห็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการบริหารงานของศาลจังหวัดตลิ่งชัน.....	200

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	3
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์กับผลผลิตและผลลัพธ์.....	31
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวัดผลการปฏิบัติงาน.....	32
ภาพที่ 2.3 กระบวนการจัดการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์.....	36
ภาพที่ 2.4 แสดงขั้นตอนการวางระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์.....	39
ภาพที่ 2.5 แสดงแบบจำลอง 7S ของแมคคินซี.....	54
ภาพที่ 2.6 แสดงกระบวนการ 5 ขั้นตอนในการบริหารเชิงกลยุทธ์.....	55
ภาพที่ 2.7 แสดงการวัดผลการดำเนินงานแบบสมดุล.....	57
ภาพที่ 2.8 กรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการระดับกรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557.....	59
ภาพที่ 2.9 โมเดลภูเขาน้ำแข็งของสมรรถนะ (Iceberg Model).....	86
ภาพที่ 2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างของบุคคลกับสมรรถนะและผลงาน.....	88
ภาพที่ 2.11 โมเดลการคัดเลือกบุคลากร ของ ดร.รัชนีวรรณ วนิชย์ถนอม.....	89
ภาพที่ 2.12 โมเดลความสัมพันธ์อย่างมีเหตุผลของสมรรถนะของ Spencer and Spencer.....	89
ภาพที่ 2.13 สมรรถนะกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์.....	97
ภาพที่ 2.14 เปรียบเทียบทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการกับทฤษฎี 2 ปัจจัย.....	113

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตำบลรอบเมืองอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่อยู่ตอนกลางของภาค ที่มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการเกษตร ปัจจุบันมีพื้นที่ชลประทานประมาณ 142,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.4 ของพื้นที่ทำนาทั้งหมด ปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนาในลำดับแรก นอกจากข้าวหอมมะลิซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในจังหวัดแล้ว ยังมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอื่นๆ ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เช่น อ้อย มีพื้นที่ปลูก จำนวน 63,208 ไร่ ผลผลิต 625,449 ตัน มันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูก จำนวน 51,672 ไร่ ผลผลิต 189,687 ตัน และยางพารา มีพื้นที่ปลูก จำนวน 35,154 ไร่ ผลผลิต 1,209 ตัน จากข้อมูลดังกล่าวมาตำบลรอบเมืองมีศักยภาพในการพัฒนาในหลายๆ ด้าน แต่การพัฒนาท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามรายละเอียดดังนี้

1.1 ความเป็นมา

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความสำคัญมากต่อการกระจายอำนาจในการปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จนถึงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่ได้กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจการของท้องถิ่น เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น การพัฒนาสาธารณสุขหรือระบบสาธารณสุข โภค รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการด้านสื่อสารในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน การพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้นๆ เป็นหลัก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หมายถึง การมอบหมายความรับผิดชอบ การตัดสินใจให้กับประชาชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีการปกครองตนเอง และจัดให้บริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่น นั่นเอง แต่เนื่องจากการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ผ่านมาเป็นในลักษณะที่ล้มลุกคลุกคลาน ลองผิดลองถูก เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนไป

ตามแต่ละสมัยของคณะรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ ซึ่งคณะผู้บริหารในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสิ่งที่ประชาชนจะได้รับจากการกระจายอำนาจ คือ

1.1.1 ได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

1.1.2 มีบทบาทในการตัดสินใจ การกำกับดูแล และการตรวจสอบ ตลอดจนการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

1.1.3 มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสนอความต้องการ การไปเลือกตั้ง การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ประมาณ 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 26.7 ตารางกิโลเมตร แบ่งชุมชนในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 20 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน 5,013 ครัวเรือน และมีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 15,958 คน องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมืองได้ดำเนินการตามหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมาย ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีหน้าที่ต้องทำในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การป้องกัน โรคและระงับ โรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ การส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ การส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว ส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน เป็นต้น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง เป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติงานและให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง นั้นได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ ที่จำเป็นของประชาชนและได้กำหนดนโยบาย

ในด้านต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นแผนแม่บทในภาพรวมของจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาตำบลรอบเมืองให้มีความเจริญในทุกๆ ด้าน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพึ่งพาตนเองตามรูปแบบของเศรษฐกิจพอเพียง การป้องกันปราบปรามยาเสพติดในชุมชนและการยกระดับการศึกษาของประชาชนในท้องถิ่นให้มีความรู้และความชำนาญในการประกอบอาชีพ โดยการประสานงานและการส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชน เป็นการบริหารงานโดยประชาชนเพื่อประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

1.2 ความสำคัญของปัญหา

1.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง อยู่ในระดับใด

1.2.2 แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง มากน้อยเพียงใด

1.2.3 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง มากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง ที่แตกต่างกัน

4.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง

4.3 ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. รอบเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและความสัมพันธ์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้ศึกษาได้ใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีของ อบต. รอบเมือง ระหว่างช่วงเวลาปี พ.ศ. 2555 ถึง 2557 มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้

5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะสำรวจให้ครอบคลุมพื้นที่จำนวน 20 หมู่บ้านในเขตการปกครองของ อบต. รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้ บ้านหนองหญ้าม้า บ้านเขวเหล่า บ้านหัวเสด บ้านรอบเมือง บ้านทุ่งนาหลวง บ้านเหล่าจี้เหล็ก บ้านหนองทุ่งมน บ้านเปลือยหัวฝาย บ้านเปลือยใหญ่ บ้านเปลือยใหญ่ บ้านเปลือยนอก บ้านเปลือยหัวสะพาน บ้านหนองแคน บ้านแก่นทราย บ้านแก่นทรายน้อย บ้านเหล่าเรือ บ้านหนองหญ้าม้า หมู่บ้านมารินทร์ บ้านหนองทุ่งมน บ้านสันติภาพ

5.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยประชาชนจำนวน 15,958 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั่วไป คัดเลือกจากผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้นและใช้การสุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ของ Taro Yamane จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน ในการตอบแบบสอบถาม และกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่การปกครองของ อบต. รอบเมือง ทั้ง 20 หมู่บ้าน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบลที่มีผลงานโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 10 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ในการตอบแบบสัมภาษณ์

5.4 ขอบเขตด้านตัวแปร

5.4.1 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมติดตามผลประเมินผล

5.4.2 **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยจูงใจและปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. รอบเมือง ในหลัก 10 ประการของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

5.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยเวลา 5 เดือน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2558 ถึง เดือนธันวาคม 2558

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **การมีส่วนร่วม** หมายถึง ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในทางบวกและทางลบ โดยการมีส่วนร่วมจะต้องเป็นการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของบุคคลที่เข้าร่วม มีความเป็นอิสระและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความเต็มใจปราศจากการบังคับ

จากผู้มีอำนาจหรือผู้อื่น มีโอกาสได้แสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของภาครัฐ ให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในการให้บริการสาธารณะ

6.2 ร่วมคิด หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การจัดทำประชาคม การประชุมในระดับหมู่บ้านหรือการประชุมในระดับตำบล เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารและสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

6.3 ร่วมตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนหรือตัวแทนจากภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดแผนหรือโครงการที่ต้องการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร โดยเลือกแผนงานหรือโครงการจากที่ได้รวบรวมความคิดเห็นและความต้องการมาจากประชาชน ซึ่งการบรรจุแผนงานหรือโครงการนั้นประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

6.4 ร่วมปฏิบัติ หมายถึง ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการใช้ทรัพยากร หรือช่วยสนับสนุนทรัพยากร เช่น การออกเงินบริจาค ช่วยวัสดุอุปกรณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนงานหรือโครงการ ตามที่ได้ร่วมกันจัดทำแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

6.5 ร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับนั้นอาจจะเป็นในแง่วัตถุหรือความพึงพอใจในคุณภาพของการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ โดยทุกคนสามารถได้รับประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

6.6 ร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง ประชาชนหรือตัวแทนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น การร่วมเป็นกรรมการเปิดซอง การร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อและจัดจ้าง การร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบโครงการหรือการร่วมเป็นกรรมการตรวจรับงาน การจ้างงาน การทำถนน การทำสะพาน เป็นต้น

6.7 อายุ หมายถึง อายุของประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง และเป็นผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

6.8 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6.9 สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของบุคคลผู้ที่ตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ เช่น เป็น โสภ สมรส หย่าร้าง เป็นหม้ายหรือแยกกันอยู่กับคู่สมรส

6.10 อาชีพ หมายถึง หน้าที่การทำงานที่ทำ อันก่อให้เกิดรายได้หลักจากหน้าที่การงานนั้นๆ เช่น รับราชการ พนักงานเอกชน เกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว หรือค้าขาย เป็นต้น

6.11 รายได้ หมายถึง รายได้ที่เป็นจำนวนเงินจากการประกอบอาชีพ ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยคิดเป็นจำนวนเงินรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

6.12 ปัจจัยจูงใจ หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการดำเนินกิจกรรมโดยตรง เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในของแต่ละบุคคล เกิดความต้องการ มีความพึงพอใจชอบและรักในงานที่ปฏิบัติ เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดการกระทำเพื่อสนองตอบความต้องการและความพึงพอใจของตนเอง ซึ่งได้แก่ ความพึงพอใจและรักงานด้านบริการสาธารณะ การได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากผู้อื่น ต้องการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จของงานที่ได้ทำเพื่อส่วนรวม ต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น เป็นต้น

6.13 หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารงานและการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ GG framework โดยยึดถือหลักการบริหารงานใน 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ได้แก่ 1) หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง 2) หลักค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการระดมความคิดเห็น หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค 3) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ 4) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย หลักคุณธรรมและจริยธรรม

6.14 หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติราชการโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

6.15 หลักประสิทธิผล หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนได้เป็นอย่างดี สร้างระบบ วิธีและกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐาน มีแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามและประเมินผลเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน

6.16 หลักการตอบสนอง หมายถึง การปฏิบัติราชการที่ต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

6.17 หลักการความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติราชการจะต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อซักถามหรือข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ ว่าสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด ให้เกิดประโยชน์ในการตรวจสอบหรือการให้คุณให้โทษแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ตลอดจนต้องมีการจัดเตรียมระบบกระบวนการในการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบและปัญหาใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

6.18 หลักความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติราชการจะต้องปฏิบัติงานด้วยความตรงไปตรงมา มีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เป็นไปได้โดยง่าย

6.19 หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจแห่งกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ โดยไม่เลือกปฏิบัติ

6.20 หลักความเสมอภาค หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกด้านชายหญิง เพศ อายุ ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สภาพทางกายหรือสุขภาพ ภาษา สถานะของบุคคล ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสที่ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการบริการสาธารณะของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม

6.21 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ทำความเข้าใจ ร่วมกันแสดงทัศนะ ร่วมกันเสนอปัญหาในประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน มีส่วนร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

6.22 หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง การปฏิบัติราชการควรจะต้องมีการมอบหมายอำนาจและการกระจายความรับผิดชอบ การตัดสินใจในการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

6.23 หลักคุณธรรมจริยธรรม ในที่นี้หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม ตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน จรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทยใน 8 ประการ ดังคำว่า I AM READY ได้แก่

- I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ
- M - Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
- R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- A - Accountability ตรวจสอบได้
- D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนและนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการได้อย่างแท้จริง

7.2 เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น

7.3 ใช้เป็นข้อมูลในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนและเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาระบบ วิธีการและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
4. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของไทย

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284

แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30(4) และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 5.2 กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี 2544 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี 2549 จึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวโดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้นจะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของภาครัฐและประชาคม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มีองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น นอกจากกฎหมายทั้งสองฉบับแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง เช่น

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542

ทำให้เห็นได้ว่า มีการกำหนดตัวบทกฎหมายและกลไกทางกฎหมายเพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถที่จะถูกตรวจสอบจากประชาชนและองค์กรต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ประกาศใช้ จึงมีบทบาท อำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ

พื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไป รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง

แนวคิดหลักในการวางแผนและหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแนวคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย 4 แนวคิด คือ

1. แนวคิดที่ 1 กระบวนการแก้ไขปัญหา เริ่มด้วยการค้นหาคำตอบอย่างเป็นขั้นตอน โดยต้องสามารถตอบคำถามดังต่อไปนี้ให้ได้ คือ

- 1.1 ปัญหาคืออะไร
- 1.2 ปัญหาเกิดมาจากอะไร
- 1.3 จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาคืออะไร
- 1.4 วิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาคืออะไร

ในการตอบปัญหาทั้งสี่คำถาม ต้องใช้ความสามารถในการคาดการณ์ และความรู้ทางวิชาการทั้งที่เป็นทฤษฎีและปฎิบัติจากผู้ ผู้มีประสบการณ์

2. แนวคิดที่ 2 กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ แนวคิดนี้จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยที่จะต้องตอบคำถามดังต่อไปนี้ให้ได้ คือ

- 2.1 จะทำไปทำไม
- 2.2 จะทำอะไร
- 2.3 จะทำที่ไหน
- 2.4 จะทำเมื่อไร
- 2.5 จะทำโดยใคร
- 2.6 จะทำเพื่อใคร
- 2.7 จะทำอย่างไร
- 2.8 จะใช้จ่ายเท่าไร

3. แนวคิดที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการมองอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้ที่เกิดจากสัญชาตญาณ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือเรียนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบจากบทเรียนแห่งความสำเร็จหรือ Benchmark ของหน่วยงานอื่น รวมทั้งการศึกษาองค์ความรู้ งานวิจัยต่างๆ การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

4. แนวคิดที่ 4 การตัดสินใจ ต้องตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสานหลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผลกับหลักการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องมุ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินงานตามแผน

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

2. แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐธรรมนูญ อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปีจะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

สำหรับแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2546 นั้น ไม่ใช่การจัดทำแผนพัฒนา แต่เป็นเอกสารที่รวบรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้ทราบกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ ที่ดำเนินการ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน และเป็นระบบทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น

1.3 องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของไทย

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ในหมวด 1 ข้อ 7 ได้กำหนดองค์ประกอบขององค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการและมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ

1.2 รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคน เป็นกรรมการ

1.3 สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน เป็นกรรมการ

1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน เป็นกรรมการ

1.5 ผู้แทนภาคราชการและ หรือรัฐวิสาหกิจไม่น้อยกว่าสามคน เป็นกรรมการ

1.6 ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน เป็นกรรมการ

1.7 ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการและเลขานุการ

1.8 หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตามข้อ (1.3) (1.4) (1.5) และ (1.6) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้ โดยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่ คือ การกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรม เพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ
- 2.2 หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการ
- 2.3 ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นจำนวนสามคน เป็นกรรมการ
- 2.4 หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน เป็นกรรมการและเลขานุการ
- 2.5 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงาน ส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหาร

ท้องถิ่นมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตามข้อ (2.3) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้ โดยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน แล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3. คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดกรอบทิศทาง แนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบวิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผนพัฒนาสามปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานแผนคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อาจมอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบ ร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะอนุกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำและประสานแผนพัฒนา (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะ “ไตรภาคี” โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจ และตัวแทนจากภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการ รวมทั้งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น

1.4 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล อย่างรอบด้านและอย่างเป็นระบบ

อย่างรอบด้าน หมายถึง การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งมิติด้านการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม องค์กร การบริหารจัดการ และการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนมิติในเชิงพื้นที่ ทั้งพื้นที่ใกล้เคียงขยายไปสู่พื้นที่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับประเทศ ระดับทวีปจนกระทั่งในระดับโลกด้วยสาเหตุที่ต้องมองอย่างรอบด้าน ก็เพราะว่า ในโลกของความเป็นจริงนั้นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและองค์กร ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีปและในระดับโลก ล้วนส่งผลกระทบต่อเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทางตรงก็ทางอ้อมจึงกล่าวได้ว่า ปรากฏการณ์ทั้ง 4 ด้านที่เกิดกับเขตพื้นที่ 4 ระดับนี้ล้วนถือเป็นสภาพแวดล้อมที่ควรต้องคำนึงถึงในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น

ดังนั้นในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงไม่ควรมองรอบด้านแต่เพียงเขตพื้นที่การปกครองของตนเองเท่านั้น แต่ต้องมองให้กว้างออกไปครอบคลุมเขตพื้นที่อื่นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการรับมือกับสถานการณ์หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากเขตพื้นที่เหล่านั้นอย่างรู้เท่าทันจนทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ได้อย่างเต็มที่หรือหาหนทางในการป้องกันอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้

อย่างเป็นระบบ หมายถึง การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ
2. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์การพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน และกำหนดประเด็นในการพัฒนา
3. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

4. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
5. การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น
6. การกำหนดยุทธศาสตร์และบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น
7. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น
8. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

1.5 การจัดทำแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ไปสู่การ ปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนานี้ๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่ง แนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนานี้ๆ จะมีโครงการหรือกิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการและกิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และวิสัยทัศน์ในที่สุด นอกจากนั้นแผนพัฒนาสามปีเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยนำโครงการหรือกิจกรรมจากแผนพัฒนาสามปี ในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณเพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบ และผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

โครงการที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาสามปี โดยเฉพาะในแผนประจำปีแรกของห้วงระยะเวลาสามปีนั้นควรมีสภาพความพร้อมอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. มีความแน่นอนของกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยควรมีการประเมินถึงความเป็นไปได้ของ โครงการและกิจกรรม รวมทั้งผลประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับจากโครงการและ กิจกรรม

2. กิจกรรมที่อยู่ในแผนประจำปีแรกของห้วงระยะเวลาสามปี ควรมีความพร้อมในเรื่องรูปแบบและรายละเอียดทางเทคนิคพอสมควร เพื่อให้สามารถกำหนดรายการในแผนพัฒนาที่จะนำไปใช้จัดทำ งบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

แผนพัฒนาสามปี มีลักษณะกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เป็นเอกสารที่แสดงความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
2. เป็นเอกสารที่แสดงแนวทางการพัฒนาและวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน และมีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ดำเนินการ

3. เป็นเอกสารที่แสดง โครงการและกิจกรรมการพัฒนาที่จะดำเนินการเป็นห้วงระยะเวลาสามปี

4. เป็นเอกสารที่จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากับ งบประมาณและรายจ่ายประจำปี

การจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พิจารณา อย่างรอบคอบให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมี ความเชื่อมโยง และส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อกัน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นนำมาตัดสินใจ กำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่นอย่าง มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด ทรัพยากรการบริหาร โดยทั่วไปประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเงิน ทั้งเงินและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง และแหล่ง งบประมาณภายนอก รวมทั้งมาตรการประหยัดงบประมาณรายจ่ายด้วย

2. ด้านคน ซึ่งหมายความรวมถึงแต่ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทุกระดับซึ่งจะมีความแตกต่าง หลากหลายทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องนำศักยภาพของกำลังคนเหล่านั้นมาใช้ รวมทั้งต้องพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และถ้าพิจารณาในความหมายอย่าง กว้างและอาจหมายความรวมถึงประชาชนในท้องถิ่นซึ่งจะมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึงเครื่องจักร เครื่องมือ รวมทั้งอาคารสถานที่ที่จะสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาสูงสุด โดยมีการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ให้มีความทันสมัยเพื่อรองรับความก้าวหน้าของสังคม โดยส่วนรวมได้อย่างเท่าทัน และใช้วัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างเต็มศักยภาพ

4. ด้านการบริหารจัดการ เป็นสิ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนทรัพยากรทั้งสามประการข้างต้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีสภาพการพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องศึกษาและนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของไทยนั้น ต้องการที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิดก็คือผลลัพธ์ เป็นตัวตั้ง แล้วนำมาคิดหาโครงการและกิจกรรมที่จะทำเพื่อให้ได้ผลผลิต รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการ ซึ่งกระบวนการที่จะต้องนำมาพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ก็คือ กระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งผลลัพธ์ของแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นเพื่อให้บริการสาธารณะ และตอบสนองความต้องการของประชาชน และนำไปสู่การพิจารณาในด้านการจัดสรรทรัพยากร และการบริหารให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2551) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลาเป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงการเผชิญหน้าใน กรณีที่อาจจะก่อให้เกิดรุนแรง ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน

นอกจากนี้ ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2551) ได้นำเสนอเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ต้องมีอิสรภาพโดยที่ควรเป็นการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ มีความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถ คือมีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีประสิทธิผลได้ต้องประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลจากประชาชนส่งผ่านไปยังผู้เสนอนโยบาย หรือโครงการ เพื่อให้ผู้ที่จะกำหนดนโยบายหรือผู้ที่จะเสนอโครงการนั้นๆ ได้ทราบถึงธรรมชาติและแนวคิดของสังคม
2. ข้อมูลทางเทคนิคเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นประเด็นสนใจจากผู้เสนอโครงการส่งผ่านไปยังประชาชน
3. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความเชื่อระหว่างประชาชนกับผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้เสนอโครงการ หรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง
4. ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนผู้สนใจจะต้องได้รับการนำเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ

Cohen & Uphoff (1981: 6) ได้อธิบายไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง สมาชิกของชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่างๆ ใน 4 มิติด้วยกันได้แก่

- มิติที่ 1 การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจในการนำไปปฏิบัติ
- มิติที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการให้ความสนับสนุนด้านทรัพยากร
- มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ ด้านสังคมหรือด้านส่วนบุคคล
- มิติที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการซึ่งหมายถึงการประเมินผลการดำเนินงานของทางราชการ

นอกจากนั้น Uphoff ได้เสนอกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทว่า มีอยู่ 3 มิติ กับ 2 บริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- มิติที่ 1 การมีส่วนร่วมมีอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยทางใดทางหนึ่ง เช่น สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ การบริหารกิจกรรม หรือการประสานงาน การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

มิติที่ 2 การมีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่ทางราชการนักพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเพศ สถานภาพครอบครัว อาชีพ และรายได้

มิติที่ 3 ลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือ ถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยผ่านองค์กรประชาชน หรือโดยตรง ขนาดของการมีส่วนร่วม ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้น ช่วยเพิ่มอำนาจให้ประชาชน หรือเป็นแค่เพียงการได้ติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น

บริบทที่ 1 ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งนำเข้าว่ามีความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใด ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ (ความเร็วซ้ำที่จะได้รับประโยชน์) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนด เช่น การเข้าถึงการบริหารโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น

บริบทที่ 2 สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางกายภาพและธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น

United Nations (1981: 5) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีการบังคับ

อรรถ ก๊กผล (2552: 17-18) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นของสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นนั้น หมายถึง การที่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและการตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง และอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนมีอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจในการเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ โดยเป็นการเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ และมีเงื่อนไขหรือหลักการที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ
2. กระบวนการมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพและอิสรภาพ ที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีส่วนร่วมหรือไม่ สิ่งสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับ หรือขู่เข็ญจากผู้มีอำนาจที่เหนือกว่า

สมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือ International Association for Public Participation (IAP2) ได้นำเสนอความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า “Public participation means to involve those who are affected by a decision in the decision-making process. It promotes

sustainable decisions by providing participants with the information they need to be involved in a meaningful way, and it communicates to participants how their input affects the decision. The practice of public participation might involve public meetings, surveys, open houses, workshops, polling, citizen's advisory committees and other forms of direct involvement with the public.” (สืบค้นจาก <http://www.iap2.org/>) ซึ่งหมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางเลือก เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชน และเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ด้วยการให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารที่สำคัญและจำเป็น ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนจากการตัดสินใจ ซึ่งในทางปฏิบัติของการมีส่วนร่วมนั้นสามารถกระทำได้โดย การทำประชาคมหรือประชาพิจารณ์ในชุมชน การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนหรือเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน การประชุมเชิงปฏิบัติการในชุมชน การออกเสียงลงคะแนน หรือการรับฟังข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมโดยตรงจากประชาชนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบราชการไทยสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เช่น ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญชาวออสเตรเลีย (Dr. Dianne Guthrie) โดยความช่วยเหลือแบบให้เปล่า จากรัฐบาลออสเตรเลีย ให้เห็นว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในด้านการกำหนดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในกฎหมาย และได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการของไทย ดังนี้

1. การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้าสู่การบริหารราชการแผ่นดิน เช่น การจัดทำแนวทางเชิงนโยบายเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ชัดเจน การจัดกรอบแนวทางการทำงานอย่างมีส่วนร่วมในระดับหน่วยราชการ รวมถึงการจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการและเผยแพร่แก่ส่วนราชการต่างๆ
2. การปรับปรุงระบบการบริหารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม โดยในระยะสั้นควรกำหนดให้มีการจัดทำข้อตกลงการทำงาน และตัวชี้วัดควรเสริมมิติการมีส่วนร่วมไว้ในกรอบนโยบายและวิธีการที่ ก.พ.ร. จะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี มีกระบวนการตรวจสอบและวัดผลซึ่งควรเป็นกระบวนการที่เปิดเผยและให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วม

3. การพัฒนาและสร้างความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม สำหรับส่วนราชการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการบริหารราชการแผ่นดิน แบบมีส่วนร่วมสำหรับข้าราชการทุกระดับควรทบทวนและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารระดับต่างๆ ให้มีมิติของการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่ไปกับหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงสร้างทักษะและความเข้าใจให้ข้าราชการในหน่วยปฏิบัติได้เข้าใจแนวทางการปฏิบัติราชการแนวใหม่ โดยมีมิติการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดรางวัลและระบบแรงจูงใจ การวัดผลงานที่มีตัวชี้วัดจากมิติการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

4. การพัฒนานวัตกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ก.พ.ร. เป็นองค์การนำในการให้คำปรึกษาและผลักดันให้ส่วนราชการมีความเข้าใจและพัฒนากระบวนการบริหารราชการของแต่ละส่วนราชการที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม และพิจารณาสรรหาส่วนราชการที่มีผลงานโดดเด่นด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นหน่วยงานตัวอย่าง

5. พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของส่วนราชการสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งเสริมส่วนราชการระดับต่างๆ ในการพัฒนาการบริหารงานภายในที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยจัดทำแผนนโยบาย กฎกระทรวง หรือมาตรฐานในการทำงาน กำหนดระบบการบริหารงานและระบบการวัดผลงาน เป็นต้น ทบทวนวิธีปฏิบัติราชการของส่วนราชการและให้ความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาในการสร้างระบบบริหารงานแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะและความรู้ความเข้าใจแก่ข้าราชการของส่วนราชการทุกระดับให้คำปรึกษาแก่ส่วนราชการเพื่อทบทวนรูปแบบและแนวทางในการสื่อสารกับประชาชน

6. พัฒนาบริการสาธารณะและขีดความสามารถของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการจัดทำคู่มือการบริหารราชการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบในวงกว้างพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารราชการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยอาจจะดำเนินโครงการทดลองในหน่วยงานนำร่องทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคพัฒนาโครงการเวทีประชาชนเพื่อการพัฒนาราชการไทย พัฒนาเครือข่าย กระบวนการเรียนรู้ การบริการราชการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นเวทีขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการและบริการสาธารณะ

2.2 ระดับการมีส่วนร่วม

ถวิลวดี บุรีกุล (2552: 21-24) กล่าวไว้ในพลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าวิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ระดับด้วยกัน คือ

ระดับที่ 1 ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับที่ต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใดๆ

ระดับที่ 2 ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชน แสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น

ระดับที่ 3 ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ

ระดับที่ 4 ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

ระดับที่ 5 ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการ เป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการตามหรือโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ระดับที่ 6 ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ได้

ระดับที่ 7 ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 2554: 11-12) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ 3 ระดับ ด้วยกัน คือ

ระดับที่ 1 ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดู หมายถึง การให้ความสนใจต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียง การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ และการร่วมชุมนุมทางการเมือง

ระดับที่ 2 ระดับกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองและการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

ระดับที่ 3 ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม ได้แก่การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์การมีตำแหน่งและทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง และได้รับตำแหน่งทางการเมือง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (IAP2 - International Association for Public Participation) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ดังนี้

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (Consulting) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท (Involvement) เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaborate) เป็นการให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไข รวมทั้งการเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ โดยนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจประชาชน (Empowerment) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีบทบาทในระดับสูงสุด โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งผลการตัดสินใจมีผลผูกพันให้หน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินการกิจ และภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น

คณิงนิจ ศรีเอี่ยม และคณะ (2540: 26-27) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหาอุปสรรค และทางออก” โดยอธิบายว่า วิธีการแบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ วิธีการแบ่งที่นิยมใช้กันมากวิธีหนึ่ง ก็คือ การแบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น 6 ระดับ ด้วยกันคือ

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ไร่ก็ดี เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชนเพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุมการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้นโยบายโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นอาทิ

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

โดยสรุป การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในทางบวกและทางลบ โดยการมีส่วนร่วมจะต้องเป็นการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของบุคคลที่เข้าร่วม มีความเป็นอิสระและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความเต็มใจปราศจากการบังคับจากผู้มีอำนาจหรือผู้อื่น มีโอกาสได้แสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของภาครัฐ ให้สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนในการให้บริการสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ของประชาชนนั้นย่อมต้องมีเหตุและผลในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม อันเกิดจากแรงจูงใจที่แตกต่างกันในระดับบุคคล ซึ่งจะได้อธิบายถึงในลำดับต่อไป

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

3.1 ความหมายของแรงจูงใจ

Abraham H. Maslow ได้อธิบายถึงความหมายของ แรงจูงใจว่า เป็นความต้องการและความปรารถนาของมนุษย์ที่เป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากลำดับขั้นที่ต่ำไปหาลำดับขั้นที่สูงขึ้นไป เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วก็จะมีความต้องการในลำดับขั้นที่สูงขึ้นต่อไป และเป็นการยากที่ความต้องการของมนุษย์จะได้รับการตอบสนองได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการอย่างไม่สิ้นสุด

Walters (1978: 218) แรงจูงใจ หมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่มีผลทำให้บุคคลต้องกระทำ หรือเคลื่อนไหว หรือมีพฤติกรรมในลักษณะที่มีเป้าหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แรงจูงใจเป็นเหตุผลของการกระทำ นั่นเอง

Lovell (1980: 109) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความพยายามเพื่อที่จะสนองต่อความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ ตามที่คาดหวัง

Loundon & Bitta (1988: 368) แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะที่อยู่ภายในตัวที่เป็นพลังทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่มีเป้าหมายที่ได้เลือกไว้แล้ว ซึ่งมักจะเป็นเป้าหมายที่มีและภาวะสิ่งแวดล้อมจากความหมายนี้จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เป็นกลไกที่ไปกระตุ้นพลังของร่างกายให้เกิดการกระทำ และ 2) เป็นแรงบังคับให้กับพลังของร่างกายที่จะกระทำอย่างมีทิศทาง

Anita E. Woolfolk (1995: 130) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ ไว้ว่า แรงจูงใจเป็นภาวะภายในของบุคคลที่ถูกกระตุ้นให้กระทำพฤติกรรมอย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง

Domjan (1996: 199) ได้อธิบายว่าแรงจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรม การกระทำหรือกิจกรรมของบุคคล โดยบุคคลลงใจกระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

สมยศ นาวิการ (2540: 359) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจไว้ว่า มีความสำคัญต่อการบริหารงานมาก เพราะผู้บริหารจะต้องทำงานให้ประสบความสำเร็จได้โดยอาศัยบุคคลอื่น คนเป็นทรัพยากรที่มีชีวิตจิตใจ แรงจูงใจจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกของคนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าแรงจูงใจมีความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลเป็นอย่างยิ่ง

วิรัช สงวนวงค์วาน (2546: 185) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ ความเต็มใจของพนักงานที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและเพื่อตอบสนองความต้องการของพนักงานผู้นั้น องค์กรต้องสร้างแรงจูงใจเพื่อให้พนักงานเกิดความคาดหวัง เมื่อองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในขณะที่พนักงานผู้นั้นก็จะได้รับผลตอบแทนด้วย

3.2 แรงจูงใจ

Abraham H. Maslow มาสโลว์ ได้อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับ แรงจูงใจ (Maslow's General Theory of Human & Motivation) โดย มาสโลว์ ได้อธิบายถึง ความต้องการของมนุษย์ มีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง (Hierarchy & Needs) และเป็นทฤษฎีที่ยอมรับกันแพร่หลาย สมมติฐานดังกล่าวมีความเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ (Abraham H. Maslow; 1954: 80-106) ซึ่งมนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับว่า เขามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง ในขนาดที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นแรงจูงใจของพฤติกรรม

ความต้องการของมนุษย์มีลำดับชั้นความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้วก็จะมีการเรียกร้องความต้องการระดับสูงขึ้นให้มีการตอบสนอง

ตามทฤษฎีของ มาสโลว์ นั้น ได้จัดลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ คือ (Maslow, Quoted in Hoyer and MacInnis; 1997: 39)

ระดับที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐานเบื้องต้นอันเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม การพักผ่อนหลับนอน เป็นต้น

ระดับที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากความต้องการในระดับที่ 1 เมื่อได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการความปลอดภัยจึงเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามลักษณะ “ความต้องการหลีกเลี่ยงอันตราย” ของเมอร์เรย์

ระดับที่ 3 ความต้องการทางสังคม บางครั้งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ” เป็นความต้องการที่จะมีความรักความผูกพันกับผู้อื่น เช่น ความรักจากเพื่อน ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน หรือคนรัก เป็นต้น

ระดับที่ 4 ความต้องการมีเกียรติยศมีศักดิ์ศรีในสังคม เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองว่า ตนเองมีประโยชน์มีคุณค่า และต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตนยอมรับนับถือยกย่องตนว่าเป็นผู้มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ และมีศักดิ์ศรีด้วย ซึ่งความต้องการดังกล่าวนี้มีลักษณะเหมือนกับ “ความต้องการประสบความสำเร็จ” ของเมอร์เรย์

ระดับที่ 5 ความต้องการสมหวังในชีวิต เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่บุคคลปรารถนาอยากจะได้รับผลสำเร็จในสิ่งที่ตนคิด และตั้งความหวังไว้ อาจจะกล่าวได้ว่า ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่จะให้ตนเองเป็นอย่างหวัง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งความหวังไว้

Douglas McGregor นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 เป็นต้นมาการบริหารหรือการจัดการได้มุ่งเน้นความสำคัญขององค์ประกอบในการจูงใจคนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสภาพที่ทำงานเงินเดือนหรือการลงโทษ ซึ่งเป็นแรงจูงใจ (Incentive) แบบหนึ่ง Douglas McGregor จากสถาบัน Massachusetts Institute of Technology ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับคนในองค์การเป็นทฤษฎี X และทฤษฎี Y ซึ่งจำแนกคนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม X (Theory X) และกลุ่ม Y (Theory Y) โดย แมคเกรเกอร์ ได้อธิบายถึงปกติวิสัยและทัศนคติของแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 การจำแนกคนออกเป็น 2 กลุ่มตามทฤษฎีของ McGregor

ทฤษฎี X (Theory X)	ทฤษฎี Y (Theory Y)
<ol style="list-style-type: none"> 1. โดยปกติวิสัยแล้วคนจะขี้เกียจไม่ชอบทำงานและจะหลีกเลี่ยงงานถ้าทำได้ 2. ด้วยเหตุที่คนไม่ชอบทำงาน ดังนั้นจึงต้องมีการสั่งการ ควบคุมและการจูงใจทางลบเพื่อให้เขาทำงานได้ตามเป้าหมายของบริษัท 3. โดยเฉลี่ยทั่วไปคนที่ชอบรับคำสั่งจะพยายามหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบมีความทะเยอทะยานน้อย แต่ต้องการความมั่นคงในการทำงานสูง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำหรับคนส่วนใหญ่แล้วรักที่จะทำงานและมีความรับผิดชอบ 2. คนจะมีการควบคุมตนเองในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของบริษัทซึ่งตัวเองก็ยอมรับ 3. ภายใต้สภาพการทำงานที่เหมาะสมคนจะเรียนรู้การยอมรับและอยากมีความรับผิดชอบมากขึ้น 4. คนจะมีความสนใจในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด ทักษะในการทำงานตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน

จากทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าความสำคัญของการจูงใจอยู่ที่การศึกษาพื้นฐานความต้องการของคน พฤติกรรมของคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อให้ทราบถึงวิธีการและเทคนิคที่ควรใช้ในการจูงใจบุคคลแต่ละประเภทในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายขององค์กรได้ โดย Douglas McGregor ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีความแตกต่างกันใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรกเป็นทัศนคติในทางลบ เรียกว่าทฤษฎี X และลักษณะที่สองเป็นทัศนคติในทางบวก เรียกว่าทฤษฎี Y

ลักษณะบุคคลตามทฤษฎี X (Theory X) เชื่อว่าบุคคลขี้เกียจไม่ชอบทำงาน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพยายามกำหนดมาตรฐานในการควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดมีการสั่งการโดยตรง การใช้ระเบียบและหน้าที่การลงโทษจำเป็นต้องมีการจูงใจจะเน้นค่าตอบแทนในด้านการเงินและผลประโยชน์อื่นๆ จะเห็นว่าจุดสำคัญของการจูงใจคือ การตอบสนองความต้องการของคนด้วยความต้องการพื้นฐานเท่านั้น เนื่องจากทฤษฎี X จะตั้งอยู่บนข้อสมมติฐานของการตอบสนองความต้องการในระดับต่ำ คือความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัย

ส่วนลักษณะบุคคลตามทฤษฎี Y (Theory Y) เชื่อว่าบุคคลไม่ได้เป็นดังเช่นทฤษฎี X โดยเชื่อว่าการมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการใช้แนวทางที่เหมาะสม คนจะควบคุมและสั่งงานด้วยตนเอง แรงจูงใจคือ ความรับผิดชอบซึ่งมีอยู่ในทุกคน โดยผู้บังคับบัญชาเพียงจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและวิธีการปฏิบัติงานที่ช่วยให้บุคคลเหล่านี้สามารถปฏิบัติหน้าที่และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตัวเอง ควบคู่ไปกับความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กรไปพร้อมกัน เนื่องจากทฤษฎี Y จะตั้งอยู่บนข้อสมมติฐานของการตอบสนองความต้องการในระดับสูง คือ ความต้องการทางด้านสังคม ความต้องการชื่อเสียง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต

สรุปได้ว่า ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ทั้ง 2 ทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งการที่จะทำให้คนต่างๆ เหล่านั้นมีพฤติกรรมไปในทางที่ดี สร้างสรรค์ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานนั้น จำเป็นจะต้องมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ จึงจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งจะทำให้องค์กรนั้นๆ สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในที่สุด

Herzberg ได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีการจูงใจในการทำงาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการบริหาร ชื่อทฤษฎีของ Herzberg มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป คือ “Motivation-Maintenance Theory” หรือ “Dual Factor Theory” หรือ “The Motivation-Hygiene Theory” ในการเริ่มต้นค้นคว้าเพื่อสร้างทฤษฎีนี้ Herzberg ได้ดำเนินการสัมภาษณ์นักวิศวกรและนักบัญชี ซึ่งจุดมุ่งหมายของการค้นคว้า เพื่อศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวกับงานเพื่อที่จะให้หาหนทางเพิ่มผลผลิต ลดการขาดงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีในการทำงาน และเพื่อประโยชน์ทั่วไปสำหรับทุกๆ คนก็คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลต่างๆ ที่มีส่วนช่วยในการปรับปรุงขวัญและกำลังใจ ที่จะส่งผลให้ทุกคนมีความสุขกายสบายใจและมีความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น Herzberg ได้วิเคราะห์คำตอบจากข้อความที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบมา ปรากฏว่า ปัจจัยหลายๆ อย่างที่แตกต่างกันมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับความรู้สึกที่ดีและไม่ดีที่เกิดขึ้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้สามารถแยกออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ดีและมีผลเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับงานที่ทำก็คือ ความสำเร็จ (Achievement) การยอมรับ (Recognition) ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า และลักษณะของงานที่ทำอยู่ คือ ฐานะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับหัวหน้างาน กับเพื่อนร่วมงานกับลูกน้อง เทคนิคในการบังคับบัญชา นโยบายของบริษัทและการบริหาร ความมั่นคงในงาน สภาพการทำงาน เงินเดือน และเรื่องราวส่วนตัวที่ถูกกระทบโดยสภาพของงาน Herzberg ให้ ชื่อปัจจัยกลุ่มหลังนี้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบำรุงรักษาจิตใจ (Hygiene or maintenance factors) เหตุผลที่เรียกชื่อเช่นนี้เพราะปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่มีผลในทางป้องกันเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ปัจจัยเหล่านี้จะไม่สามารถสร้างแรงจูงใจได้ แต่อาจ

ป้องกันมิให้แรงจูงใจเกิดขึ้นมาได้ การต้องสนใจติดตามดูปัจจัยที่จำเป็นเพื่อการรักษาจิตใจนี้ จึงนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่ปัจจัยกลุ่มนี้เพียงกลุ่มเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอ สำหรับที่จะให้เป็นเงื่อนไขสำหรับการสร้างแรงจูงใจ ตามทฤษฎีของ Herzberg อาจเรียกได้ว่าเป็นทฤษฎี 2 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงาน โดยตรงเพื่อจูงใจให้คนชอบและรักงาน ปฏิบัติ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจให้แก่บุคคลในองค์กร ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะปัจจัยที่สามารถสนองตอบความต้องการภายในบุคคล ได้แก่

1.1 ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จอย่างดี เป็นความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เมื่อผลงานสำเร็จจึงเกิดความรู้สึกพึงพอใจและปลาบปลื้มในผลสำเร็จของงานนั้นๆ

1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา การยอมรับนี้อาจจะอยู่ในการยกย่องชมเชยแสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ เมื่อได้ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด บรรลุผลสำเร็จ การยอมรับนับถือจะแฝงอยู่กับความสำเร็จในงานด้วยลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง งานที่น่าสนใจ งานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ท้าทายให้ต้องลงมือทำ หรือเป็นงานที่มีลักษณะสามารถกระทำได้ตั้งแต่ต้นจนจบโดยลำพังแต่ผู้เดียว

1.3 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบได้อย่างดี ไม่มีการตรวจหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด

1.4 ความก้าวหน้า หมายถึง ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของบุคคลในองค์กร การมีโอกาสได้ศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมหรือได้รับการฝึกอบรม

2. ปัจจัยค้ำจุน หรืออาจเรียกว่า ปัจจัยสุขอนามัย หมายถึง ปัจจัยที่จะค้ำจุนให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่มีหรือมีในลักษณะไม่สอดคล้องกับบุคคลในองค์กร บุคคลในองค์กรจะเกิดความไม่ชอบงานขึ้น และซึ่งเป็นปัจจัยที่มาจากภายนอก ได้แก่

2.1 เงินเดือน หมายถึง เงินเดือนและการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้นๆ เป็นที่พอใจของบุคลากรในการทำงาน

2.2 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต นอกจากจะหมายถึง การที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งภายในหน่วยงานแล้ว ยังหมายถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะวิชาชีพด้วย

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อไปไม่ว่าเป็นกิริยา หรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดี

2.4 สถานะของอาชีพ อาชีพหมายถึง อาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม ที่มีเกียรติ และศักดิ์ศรี

2.5 นโยบายและการบริหารงาน หมายถึง การจัดการและการบริหารองค์การ การติดต่อสื่อสารภายในองค์การ

2.6 สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสงเสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งลักษณะของสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ อีกด้วย

2.7 ความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีอันเป็นผลที่ได้รับ จากงานในหน้าที่ของเขาไม่มีความสุข และพอใจกับการทำงานในแห่งใหม่

2.8 ความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคง ในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพ หรือความมั่นคงขององค์การ

2.9 วิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชา ในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหาร

Herzberg ได้อธิบายไว้ว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากแต่ละคนและจะมีใช้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โดยตรง และปัจจัยที่ใช้ในการบำรุงจิตใจนั้นอย่างดีที่สุดก็คือ สามารถช่วยขจัด ความไม่พอใจต่างๆ ได้ แต่จะไม่สามารถสร้างความพึงพอใจได้ ดังนั้น ในกระบวนการจูงใจที่ ต้องการสร้างให้เกิดแรงจูงใจที่ดี จึงจำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการและกำหนดปัจจัยต่างๆ ทั้งสอง กลุ่ม คือ ปัจจัยที่ใช้บำรุงจิตใจจากสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยที่ใช้จูงใจจากงานที่ทำ ทั้ง สองอย่างพร้อมกัน

Deci (Deci, 1971 – 1979) เดซี และไรแอน (Deci & Ryan, 1980) เดอ ชาร์ม (De Charm, 1968) ได้มีความเห็นตรงกันว่า แรงจูงใจของมนุษย์มีมากมายหลายอย่าง เราถูกจูงใจให้มีการ กระทำหรือแสดงพฤติกรรมในหลายรูปแบบ เพื่อหาน้ำอาหารมาดื่มกิน สนองความต้องการทางกาย แต่ยังมีความต้องการมากกว่านั้นอีก เช่น ต้องการความสำเร็จ ต้องการเงิน คำชมเชย อำนาจ ศักดิ์ศรี ชื่อเสียง และในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม คนยังต้องการมีอารมณ์ผูกพันและอยู่รวมกลุ่มกับผู้อื่น แรงจูงใจ จึงเกิดขึ้นได้จากแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motives) เป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจจะ เป็นเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร เช่น คนงานที่เห็นคุณค่าของงาน มองว่าองค์กรคือ สถานที่ให้ชีวิตแก่เขาและครอบครัว เขาก็จะจงรักภักดีต่อองค์กร กระทำการ ต่างๆ ให้องค์กรเจริญก้าวหน้า หรือในกรณีที่บ้านเมืองประสบปัญหาเศรษฐกิจ ในช่วงเวลาของ เศรษฐกิจตกต่ำองค์กรจำนวนมากอยู่ในภาวะขาดทุน ไม่มีเงินจ่ายค่าตอบแทน แต่ด้วยความผูกพัน เห็นใจกันและกัน ทั้งเจ้าของกิจการและพนักงานต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้มีรายได้เพียงพอ ต่อการอยู่รอด ขององค์กร ผู้บริหารและพนักงาน ในภาวะดังกล่าวนี้จะเห็นว่า พนักงานหลายราย ที่ ไม่ทิ้งเจ้านาย ทั้งเต็มใจไปทำงานวันหยุดโดยไม่มีค่าตอบแทน หรือการเป็นผู้ที่มีจิตอาสาคอย ช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นไปโดย เนื่องจากความรู้สึก หรือ เจตคติที่ดีต่อเจ้าของกิจการ หรือด้วยความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกคนหนึ่งขององค์กร มิใช่ เพราะเกรงจะถูกไล่ออกหรือไม่มีที่ไป ก็กล่าวได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน

แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motives) เป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มักกระตุ้น ให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม การได้รับการยอมรับ ยกย่อง ฯลฯ แรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวรต่อพฤติกรรม บุคคลจะ แสดงพฤติกรรม เพื่อ ตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าว เฉพาะในกรณีที่ต้องการรางวัล ต้องการเกียรติ ชื่อเสียง คำชม การยกย่อง การได้รับ การยอมรับ ฯลฯ ตัวอย่างแรงจูงใจภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น การที่คนงาน ทำงานเพียง เพื่อแลกกับ ค่าตอบแทน หรือเงินเดือน การแสดงความขยันตั้งใจทำงานเพียง เพื่อให้หัวหน้างานมองเห็นแล้ว ได้รับความดีความชอบ เป็นต้น

3.3 องค์ประกอบของแรงจูงใจ

นักวิชาการหลายคนมีความเห็นตรงกันว่า แรงจูงใจเกิดขึ้นมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น อาจจะเนื่องมาจากความต้องการหรือแรงขับหรือสิ่งเร้า หรืออาจเนื่องมาจากการ คาดหวังหรือจากการเก็บกด ซึ่งบางทีอาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาโดยไม่รู้ตัว จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน เนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อน แรงจูงใจอย่างเดียวกันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต่างกัน แรงจูงใจต่างกันอาจเกิดพฤติกรรมที่ เหมือนกันได้เช่นกัน ดังนั้นจะกล่าวถึงองค์ประกอบของแรงจูงใจที่สำคัญพอสังเขปดังนี้

1. ความต้องการ (Need) เป็นสภาพที่บุคคลขาดสมดุลทำให้เกิดแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างสมดุลให้ตัวเอง เช่น เมื่อรู้สึกหิวหรือเหนื่อยจะนอนหรือนั่งพัก ความต้องการมีอิทธิพลมากต่อพฤติกรรมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ นักจิตวิทยาแต่ละท่านอธิบายเรื่องความต้องการในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งสามารถแบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้เป็น 2 ประเภทที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ

1.1 แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (Physical Motivation) เป็นความต้องการเกี่ยวกับอาหาร น้ำ การพักผ่อน การได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัย การได้รับความเพลิดเพลิน การลดความเครียด แรงจูงใจนี้จะมีสูงมากในวัยเด็กตอนต้นและวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเนื่องจากเกิดความเสื่อมของร่างกาย

1.2 แรงจูงใจทางด้านสังคม (Social motivation) แรงจูงใจด้านนี้สลับซับซ้อนมากเป็นความต้องการที่มีผลมาจากด้านชีววิทยาของมนุษย์ในความต้องการอยู่ร่วมกันกับครอบครัว เพื่อนฝูงในโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน เป็นความต้องการส่วนบุคคลที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมซึ่งในบางวัฒนธรรมหรือบางสังคมจะมีอิทธิพลที่เข้มแข็งและเหนียวแน่นมาก

2. แรงขับ (Drives) เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการทางกายและสิ่งเร้าจากภายในตัวบุคคล ความต้องการและแรงขับมักเกิดควบคู่กัน เมื่อเกิดความต้องการแล้วความต้องการนั้นไปผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่เรียกว่าเป็นแรงขับ เช่น ในการประชุมหนึ่งผู้เข้าประชุมทั้งหิว ทั้งเหนื่อย แทนที่การประชุมจะราบรื่นก็อาจจะเกิดการขัดแย้งหรือเพราะว่าทุกคนหิวก็รีบสรุปการประชุมซึ่งอาจจะทำให้ขาดการไตร่ตรองที่ดีก็ได้

3. สิ่งล่อใจ (Incentives) เป็นสิ่งชักนำบุคคลให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ถือเป็นแรงจูงใจภายนอก เช่น ต้องการให้พนักงานมาทำงานสม่ำเสมอก็ใช้วิธียกย่องพนักงานที่ไม่ขาดงาน โดยจัดสรรรางวัลในการคัดเลือกพนักงานที่ไม่ขาดงานหรือมอบโล่ให้แก่ฝ่ายที่ทำงานดีประจำปี สิ่งล่อใจอาจเป็นวัตถุ เป็นสัญลักษณ์ หรือคำพูดที่ทำให้บุคคลพึงพอใจ

4. การตื่นตัว (Arousal) เป็นภาวะที่บุคคลพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม สมองพร้อมที่จะคิด กล้ามเนื้อพร้อมจะเคลื่อนไหว นักกีฬาที่อุ่นเครื่องเสร็จพร้อมที่จะแข่งขันหรือเล่นกีฬา องค์การที่มีบุคลากรที่มีความตื่นตัวก็ย่อมส่งผลให้ทำงานดี การศึกษาธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์มีความตื่นตัวใน 3 ระดับ คือ

4.1 การตื่นตัวระดับสูงจะตื่นตัวมากไปจนกลายเป็นตื่นตกใจหรือตื่นตื่นเกินไปขาดสมาธิ

4.2 การตื่นตัวระดับกลางคือระดับตื่นตัวที่ดีที่สุด

4.3 การตื่นตัวระดับต่ำมักจะทำให้ทำงานเฉื่อยชางานเสร็จช้า

5. การคาดหวัง (Expectancy) เป็นการตั้งความปรารถนาที่จะเกิดขึ้นของบุคคลใน สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น พนักงานคาดหวังว่าเขาจะได้โบนัสประมาณ 4-5 เท่าของเงินเดือนใน ปีนี้ การคาดหวังทำให้พนักงานมีชีวิตชีวาซึ่งบางคนอาจสมหวัง บางคนอาจผิดหวังก็ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวังมักไม่ตรงกันเสมอไป ถ้าสิ่งที่เกิดขึ้นห่างกับสิ่งที่คาดหวังมากก็อาจจะทำให้ พนักงานคับข้องใจในการทำงาน การคาดหวังก่อให้เกิดแรงผลักดันหรือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อ พฤติกรรม ถ้าองค์กรกระตุ้นให้พนักงานยกระดับผลงานตนเองได้และพิจารณาผลตอบแทนที่ ใกล้เคียงกับสิ่งที่พนักงานคาดหวังว่าควรจะได้ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งองค์กรและพนักงาน

6. การตั้งเป้าหมาย (Goal setting) เป็นการกำหนดทิศทางและจุดมุ่งหมาย ปลายทางของการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของบุคคลจัดเป็นแรงจูงใจจากภายในของบุคคล ผู้นั้นในการทำงาน ธุรกิจที่มุ่งเพิ่มปริมาณและคุณภาพควรมีการตั้งเป้าหมายในการทำงานเพราะจะ ส่งผลให้การทำงานมีแผนในการดำเนินการเหมือนเรือที่มีหางเสือเพราะมีเป้าหมายชัดเจน

โดยสรุป แรงจูงใจหมายถึง ความต้องการของมนุษย์ที่เป็นพลังขับเคลื่อนและ กระตุ้นทำให้บุคคลเกิดการกระทำหรือเคลื่อนไหว มีพฤติกรรมในลักษณะที่มีเป้าหมายเพื่อ ตอบสนองความต้องการนั้นๆ ดังนั้นแรงจูงใจในการตัดสินใจของประชาชนที่จะเข้าร่วมจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. จึงเกิดจากความต้องการของประชาชนที่มีเหตุและผลที่แตกต่างกัน ใน ระดับบุคคล รวมทั้งในด้านการบริหารงานของ อบต. เป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจ หากการบริหาร จัดการของ อบต. นั้น ยึดหลักธรรมาภิบาลแล้ว ย่อมต้องมีผลต่อแรงจูงใจของประชาชนในเข้าร่วม จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง

4. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

4.1 ความเป็นมา

แนวคิดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เริ่มมาจากข้อสรุปของที่ประชุมองค์การ ให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในช่วงต้นทศวรรษ 1990 ได้แก่ ธนาคารโลก (World Bank) องค์การ พัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UN) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) เป็นต้น โดยต่อมาได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วในบริบทการพัฒนาที่ยั่งยืนและการช่วยบรรเทาปัญหา ความยากจน ซึ่งก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ. 1989 ธนาคารโลก ได้ริเริ่มใช้ธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งปรากฏในรายงานเรื่อง Sub-Sahara African: From Crisis to Sustainable Growth ได้กล่าวถึงความสำคัญ ของการมีธรรมาภิบาลในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย และสรุปว่า ภาวะด้อยการพัฒนาและปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นในประเทศในซีกโลกใต้โดยเฉพาะ

ในแถบละตินอเมริกาและแอฟริกา โดยที่องค์การทางการเงินระหว่างประเทศไม่สามารถแก้ปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาการบริหารจัดการที่ไม่ดีของประเทศนั้นๆ ธนาคารโลกจึงได้ใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นเงื่อนไขสำคัญในการพิจารณาอนุมัติให้กู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการบริการภาครัฐที่ดียิ่งขึ้น ยึดหลักนิติธรรมรวมทั้งการขจัดคอร์รัปชันในประเทศเหล่านั้นให้หมดสิ้นไป และยังสามารถให้คำนิยาม Good Governance ว่าหมายถึง ลักษณะการใช้อำนาจเพื่อนำไปสู่การจัดการทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และต่อมากองการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์ในเอกสาร “Governance for Sustainable Human Development” ส่งผลให้นับจากประมาณปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาล เริ่มได้รับความสำคัญมากขึ้นและกลายเป็นประเด็นสำคัญในบริบทการพัฒนาในระดับสากล แนวความคิดเรื่องธรรมาภิบาลในต่างประเทศ ได้รับความสำคัญนำมากล่าวถึงอีกครั้งในช่วงปี ค.ศ. 1995 โดยธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB)

สำหรับประเทศไทยหลังจากเกิดเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยต้องทำการปฏิรูประบบราชการใหม่และได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) มาใช้ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับ New Public Management (NPM) มีความต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และวิธีการบริหารงานภาครัฐ จากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้าและอาศัยกฎระเบียบเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน โดยหันมาให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานทั้งในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และความคุ้มค่าของเงินรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งการบริหารภาครัฐแนวใหม่มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบราชการ โดยใช้การบริหารจัดการและวิธีการที่ใช้กันในภาคเอกชน แต่ในด้านประสิทธิภาพเป็นเพียงหลักการเดียวของกระบวนการทัศน์ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม นอกเหนือจากหลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) ความโปร่งใส (Transparency) การเปิดเผย (Openness) ความยุติธรรม (Fairness) และความเสมอภาค โดยมีเหตุผลที่ต้องนำ New Public Management (NPM) มาใช้ในระบบราชการไทย เนื่องจาก

1. กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญคือ ความเสื่อมถอยของระบบราชการ และขาดธรรมาภิบาล ถ้าภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ก็จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย

จากการนำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในประเทศไทย จึงได้มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 ส่วนที่ 3 มาตรา 78 วรรค 4 ได้บัญญัติไว้ว่า “พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่รัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ” จากนั้นก็ได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ เช่น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 9 หมวด โดยหมวดที่ 1 มาตรา 6 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลใน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความสำนึกรับผิดชอบ ซึ่งบทบัญญัติตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2546 เป็นการกำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในภาพรวม ซึ่งจะเป็นการชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา และเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการในการกระทำการกิจใดภารกิจหนึ่งว่าต้องมีความมุ่งหมายให้บรรลุเป้าหมาย คือ

1. ให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ซึ่ง ได้แก่ การบริหารราชการที่สามารถตอบสนอง (responsiveness) ต่อความต้องการของประชาชน และพยายามมุ่งให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก (positive impact) ต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชน
2. ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ซึ่ง ได้แก่ การบริหารเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ (outcome) ตรงตามวัตถุประสงค์ (objective) ที่วางไว้โดยมีการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (result-based management) และการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงาน (performance agreement) ในทุกระดับ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ซึ่ง ได้แก่ การบริหารที่จะต้องพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กับผลลัพธ์ (outcome) ที่เกิดขึ้น โดยมีการทำ cost-benefit analysis ให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของแผนงานหรือโครงการต่างๆ เทียบกับประโยชน์ที่ได้รับรวมทั้งจัดระบบการวางแผนเป้าหมายการทำงานและวัดผลงานของแต่ละบุคคล (individual scorecards) ที่เชื่อมโยงกับระดับองค์กร (organization scorecards)

4. ลดขั้นตอนการทำงาน ให้ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ซึ่งได้แก่ การกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานและการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (process simplification) และจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (empowerment) เพื่อให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นที่จุดบริการใกล้ตัวกับประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานในรูปแบบ one-stop service

5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งได้แก่ การทบทวนและปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ (process redesign) ซึ่งจำเป็นต้องทบทวนลำดับความสำคัญและความจำเป็นของแผนงานและโครงการทุกระยะ (program evaluation) การยุบเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็นและการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ

6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชน (citizen survey) และความพึงพอใจของผู้รับบริการ (customer survey) ในหลากหลายวิธีและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป

7. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้แก่ การตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดระบบการควบคุมตนเอง (internal control) ซึ่งจะทำได้สามารถผลักดันการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และการออกพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2546 จนกระทั่งถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังคงให้ความสำคัญกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยได้บัญญัติไว้ในหมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา 74 และในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 ได้กำหนดให้ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงานลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ

การกำหนดหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนั้น มีความประสงค์จะให้ใช้บังคับกับส่วนราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม ทั้งที่เป็นราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่อยู่ในกำกับของราชการ ฝ่ายบริหารที่มีการจัดตั้งขึ้นและมีการปฏิบัติราชการเช่นเดียวกับกระทรวง ทบวง กรม

4.2 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของไทย

เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุม และมีมติเห็นชอบกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ ซึ่งประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย (ค้นคืนวันที่ 19 กรกฎาคม 2557 จาก (http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=2442) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักของการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักการย่อย คือ

1.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีความจำเป็น

1.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.3 หลักการตอบสนอง (Responsiveness) ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. หลักของค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วยหลักการย่อย คือ

2.1 ภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2.2 เปิดเผยและโปร่งใส (Transparency) ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

3. หลักด้านประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วยหลักการย่อย คือ

3.1 หลักนิติธรรม (Rule of Law) ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ

3.2 หลักของความเสมอภาค (Equity) ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

4. หลักความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วยหลักการย่อย ดังต่อไปนี้

4.1 หลักการมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/ Consensus Oriented) ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

4.2 หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

4.3 หลักคุณธรรมจริยธรรม (Morality/ Ethic) ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างดีมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย

โดยสรุป หลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในปัจจุบัน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา จะประกอบด้วยหลักการสำคัญ 10 หลักการ โดยที่หน่วยการภาครัฐจะต้องนำไปปฏิบัติ และใช้ในการบริหารงาน เพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับการบริการที่เท่าเทียมกันและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม เกิดความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้บริการแก่ประชาชนโดยตรง และมีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น สามารถให้คุณให้โทษแก่ประชาชนจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ไม่เป็นธรรมและไม่ได้ยึดหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นที่ต้องยึดหลักการ 10 ประการ ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สิริพัฒน์ ลากจิตร (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประชากรที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง จำนวน 861 คน

และสัมภาษณ์ 45 คน สรุปผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านองค์การ (อบต.) มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วัชรีย์ ศรีวิชัย (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากบุคลากรของเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง จำนวน 56 คน และประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะคา จำนวน 385 คน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานโดยรวมนั้นยังประสบกับปัญหาในหลายเรื่องด้วยกัน เช่น ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลเกาะคายังมีน้อย ส่งผลให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ง่ายจากการกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะพบได้จากการร้องเรียนของประชาชนที่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเท่านั้น ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำ ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลด้านทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วม เนื่องจากคิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยากและไกลตัวหรือไม่ใช่เรื่องที่ต้องให้ความสนใจ จึงรอคอยการให้บริการสาธารณะจากเทศบาลเกาะคาเท่านั้น ส่วนปัจจัยด้านองค์การนั้นผลการศึกษาพบว่า เทศบาลตำบลเกาะคา ขาดความชัดเจนในการกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมจึงไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธัญยาพร พุทธวงศ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง และบททวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม และมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจจำนวน 6 คน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 คน ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนจำนวน 2 คน ตัวแทนภาคประชาสังคมจำนวน 4 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านความสามารถขององค์กรที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการในระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากแผนงานของส่วนภูมิภาคและแผนงานของส่วนท้องถิ่นยังขาดความสอดคล้อง ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทน้อยในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ภาครัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่าประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ขาดการบูรณาการร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาของ ชุมชน ตำบล

อำเภอและจังหวัด การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเป็นไปในลักษณะภาพกว้างเกินไปทำให้ภาคประชาชนในระดับล่างไม่เข้าใจ และไม่ได้เข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริง สรุปผลการศึกษา ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมเป็นการเข้าร่วมตามการแนะนำของส่วนราชการเท่านั้น โดยไม่ได้แสดงความคิดเห็นใดๆ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด อีกทั้งบุคลากรของส่วนราชการขาดความสามารถและทักษะในการบูรณาการร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดจากทุกภาคส่วน ระหว่าง อบจ. อบต. ประชาสังคม ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้แผนพัฒนาจังหวัดขาดความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้

ประสิทธิ์ สุทธนะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของเจ้าหน้าที่และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่กลุ่มบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง จำนวน 11 คน และประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสันกลาง จำนวน 265 คน ผลสรุปจากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสันกลางได้มีการจัดเวทีประชาคมในระดับตำบลโดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนหรือผู้นำชุมชนเข้าร่วมเพื่อเสนอโครงการให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง แต่ในระดับหมู่บ้านนั้นได้ปล่อยให้มีการจัดประชุมกันเอง ซึ่งบางหมู่บ้านไม่ได้มีการจัดประชุมจริงหรือบางหมู่บ้านได้มีการจัดประชุมจริงแต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้เกี่ยวข้องจากภาคส่วนอื่นเข้าร่วม ทำให้ได้รับข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง และบางหมู่บ้านไม่ได้รับข้อมูลเพียงพอประกอบการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและแผนงานของทางองค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนบางส่วนไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่วนการตัดสินใจเลือกโครงการหรือแผนงานเพื่อบรรจุในงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น ตัวแทนและผู้นำชุมชนบางหมู่บ้านจะเลือกโครงการหรือแผนงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

จิตติมา อุดมศรี (2555) ได้ทำการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการศึกษาประชากร คือ ตัวแทนครัวเรือนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด จำนวน 391 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผลสรุปจากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านอายุ โดยบุคคลที่มีอายุมากกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่อายุน้อยกว่า
2. ปัจจัยด้านวุฒิการศึกษา ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
3. ปัจจัยด้านอาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพที่มีความเป็นอิสระจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่มีอาชีพที่ไม่มีความเป็นอิสระ
4. ปัจจัยด้านรายได้ โดยผู้ที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ
5. ปัจจัยด้านสถานภาพ โดยประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแล้วจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนโสด
6. ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร โดยผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่มีการรับรู้ข่าวสารน้อยกว่า
7. ปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่น้อยกว่า

จิตติมา อุดมศรี ได้สรุปข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ควรเร่งรัดหามาตรการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่มีข้อจำกัดในด้านเวลา อาชีพ รายได้ มีโอกาสเข้ามาส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการสร้างแรงจูงใจ การให้ข้อมูลข่าวสารในทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ในสิทธิ คุณค่า ผลประโยชน์ และสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง โดยหวังว่าผลของการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ดังมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาเชิงสำรวจผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั่วไปและผู้นำชุมชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

การศึกษาในครั้งนี้ จะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นประชาชนทั่วไป และผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง ทั้งหมด 20 หมู่บ้าน โดยมีประชากรรวมกันจำนวนทั้งสิ้น 15,958 คน การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะสำรวจให้ครอบคลุมพื้นที่เต็มจำนวน 20 หมู่บ้านในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านต่างๆ ตามตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนหมู่บ้านและจำนวนประชากร

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร
1	บ้านหนองหญ้าม้า	671
2	บ้านเขวเหล่า	638
3	บ้านหัวแฮด	1,046
4	บ้านรอบเมือง	923
5	บ้านทุ่งนาหลวง	1,683
6	บ้านเหล่าจีเหล็ก	995
7	บ้านหนองทุ่งมน	677
8	บ้านเปลือยหัวฝาย	266
9	บ้านเปลือยใหญ่	818
10	บ้านเปลือยใหญ่	824
11	บ้านเปลือยนอก	731
12	บ้านเปลือยหัวสะพาน	557
13	บ้านหนองแคน	506
14	บ้านแก่นทราย	902
15	บ้านแก่นทรายน้อย	359

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร
16	บ้านเหล่าเรือ	1,042
17	บ้านหนองหญ้าฆ่า	710
18	หมู่บ้านมารินทร์	852
19	บ้านหนองทุ่งมน	974
20	บ้านสันติภาพ	784
รวม		15,958

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนทั่วไปในการตอบแบบสอบถามผสมผสานกับแบบสอบถามปลายเปิด และกลุ่มผู้นำชุมชนในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง ทั้งหมด 20 หมู่บ้านและมีประชากรรวมกันทั้งสิ้นจำนวน 15,958 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 390 คน และใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างต่อประชากรในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ครอบคลุมหมู่บ้านทั้งหมด 20 หมู่บ้าน

2.2.2 กลุ่มที่ 2 ได้แก่ สมาชิกสภาตำบลและผู้ใหญ่บ้านใน 20 หมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านที่มีผลงานโดดเด่นด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 10 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน จำนวน 10 คน

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากร

e คือ ระดับความเชื่อมั่น = 0.05

$$\begin{aligned}
 \text{แทนค่า } n &= \frac{15,958}{(1 + (15,958 \times 0.05^2))} \\
 &= \frac{15,958}{40.895} \\
 &= 390.2 \\
 \text{ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน} &= 390 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

นำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน ที่ได้จากประชากรทั้งหมด 15,958 คน ของตำบลรอบเมือง ทำการเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างแบบอัตราส่วนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ครอบคลุมทั้ง 20 หมู่บ้าน ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบลที่มีผลงานโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วมจาก 10 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน จำนวน 10 คน ตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ขนาด ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
			ประชาชนทั่วไป	ผู้นำชุมชน
1	บ้านหนองหญ้าม้า	671	16	
2	บ้านเขวากลาง	638	16	
3	บ้านหัวแฮด	1,046	26	1
4	บ้านรอบเมือง	923	22	1
5	บ้านทุ่งนาหลวง	1,683	41	1
6	บ้านเหล่าจี้เหล็ก	995	24	1
7	บ้านหนองทุ่งมน	677	17	
8	บ้านเปลือยหัวฝาย	266	7	
9	บ้านเปลือยใหญ่	818	20	1
10	บ้านเปลือยใหญ่	824	20	1
11	บ้านเปลือยนอก	731	18	
12	บ้านเปลือยหัวสะพาน	557	14	

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ขนาด ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
13	บ้านหนองแคน	506	12	
14	บ้านแก่นทราย	902	22	
15	บ้านแก่นทรายน้อย	359	9	
16	บ้านเหล่าเรือ	1,042	25	1
17	บ้านหนองหญ้าม้า	710	17	
18	หมู่บ้านมารินทร์	852	21	1
19	บ้านหนองทุ่งมน	974	24	1
20	บ้านสันติภาพ	784	19	1
รวม		15,958	390	10

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนทั่วไปในแต่ละหมู่บ้านใช้วิธีแบบชั้นภูมิและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านให้ครอบคลุมทั้ง 20 หมู่บ้าน จำนวน 390 คน และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากผู้นำชุมชนโดยคัดเลือกหมู่บ้านที่มีผลงานโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วมจำนวน 10 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างจากผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามสำหรับประชาชนทั่วไป

แบบสอบถามสำหรับประชาชน ประกอบด้วย 4 ส่วน เพื่ออธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อจัดกลุ่มคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพและรายได้

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) มีระดับการให้คะแนนความคิดเห็นแบบประมาณค่าใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยคำถามจะครอบคลุมการมีส่วนร่วมใน 5 ระดับ คือ ระดับการร่วมคิด ระดับการร่วมตัดสินใจ ระดับการร่วมปฏิบัติ ระดับการร่วมรับผลประโยชน์ ระดับการติดตามและประเมินผล

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) มีระดับการให้คะแนนความคิดเห็นแบบประมาณค่าใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเนื้อหาของคำถามเกี่ยวกับปัจจัยในด้านแรงจูงใจ คือ ปัจจัยจูงใจ ส่วนปัจจัยด้านการบริหารประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักคุณธรรมจริยธรรม

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเป็นอิสระในการตอบแบบสอบถาม โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละระดับ ทั้ง 5 ระดับของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมจัดทำแผน ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล

3.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชน

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบล โดยมีเนื้อหาในสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแต่ละหมู่บ้าน ตามแนวทางของ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของ อบต.รอบเมือง โดยทำการศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านแรงจูงใจ และด้านการบริหารองค์กร (อบต.)

3.3 การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือโดยผู้ศึกษาจะทำการทดสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.3.1 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

3.3.2 นำแบบสอบถามที่ทำการแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์

3.3.3 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการทดสอบแบบสอบถามเบื้องต้น (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 30 คน โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา แต่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา

3.3.4 นำผลที่ได้จากแบบสอบถาม ที่การทำ Pretest มาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) จากสูตรการหาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

สูตรการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ

S^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมจากผู้ตอบทั้งหมด

n = จำนวนข้อของคำถาม

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ระดับมากกว่าและเท่ากับ 0.70 ตามที่ Jump, 1978 (Jump, 1978; Psychometric Theory 2nd ed., New York: McGraw Hill) ได้เสนอแนะการกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีเกณฑ์แปลความหมายของระดับความเชื่อมั่นในงานวิจัย ตามตารางที่ 3.3 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ตามตารางที่ 3.4 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงความหมายของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)	การแปลความหมายระดับความเที่ยง
มากกว่า 0.9	ระดับดีมาก
มากกว่า 0.8	ระดับดี
มากกว่า 0.7	ระดับพอใช้
มากกว่า 0.6	ระดับค่อนข้างพอใช้
มากกว่า 0.5	ระดับต่ำ
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 0.5	ระดับไม่สามารถยอมรับได้

ตารางที่ 3.4 แสดงผลการทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (N = 30)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach's Alpha)
การมีส่วนร่วม	0.92
ปัจจัยจูงใจ	0.92
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การส่วนบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่เฉพาะในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในการวิจัยด้วยตัวเอง พร้อมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ให้ข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมทั้งหมด 20 หมู่บ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากภาคสนามในการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้ศึกษาจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 390 ชุด โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น จากประชาชนทั่วไปจำนวน 15,958 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองของ อบต.รอบเมือง ทั้งหมด 20 หมู่บ้าน และใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบล โดยใช้วิธีคัดเลือกเฉพาะหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 10 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน รวมจำนวนทั้งหมด 10 คน ในการตอบแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

4.2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลผ่านการวิจัยจากเอกสาร โดยศึกษาจากหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน เป็นการกำหนดค่าน้ำหนักและเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม การแปลความหมายของคะแนนตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง โดยอาศัยแนวทางของ เบสท์ และคาน (Best and Kahn อ้างใน คำรงค์วัฒนา, 2549) ดังนี้

การกำหนดน้ำหนักความคิดเห็นการให้คะแนนใน 5 ระดับ ดังนี้

ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 4 หมายถึง ระดับมาก

ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 2 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การสร้างมาตรวัดตามเกณฑ์ประมาณค่าของ ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนใน 5 ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การหาความกว้างของจำนวนชั้นที่สร้างตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของจำนวนชั้นคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละช่วงคะแนน ดังนี้

การแปลผลค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	การมีส่วนร่วมในระดับมาก
2.61 – 3.40	การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
1.0 – 1.80	การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

5.2 วิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยจัดหมวดหมู่ตามลักษณะของข้อมูล แจกแจงค่าความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละ เสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละประเภทตามลักษณะของข้อมูล และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่ออธิบายเหตุและผลจากข้อมูลที่ได้รับ โดยการแจกแจงความถี่ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม ในรูปแบบของตารางการเปรียบเทียบ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการทดสอบค่าที (t-Test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยอาศัยสถิติสหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Correlation) และค่าไคสแควร์ (Chi Square Test)

5.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการบรรยายในเชิงเหตุและผลจากข้อมูลที่ได้รับ โดยจำแนกข้อมูลและจัดกลุ่มของข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ จัดกลุ่มความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมจากปัจจัยภายในและภายนอก โดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเกณฑ์ของ SWOT Analysis อธิบาย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของแต่ละหมู่บ้าน จัดลำดับความถี่ของคำตอบ โดยสรุปความคิดเห็นจากคำตอบที่ได้รับในประเด็นต่างๆ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้ศึกษาขอเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นประชาชนทั่วไปและกลุ่มที่เป็นผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 390 คน โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) สถานภาพ (5) อาชีพ (6) รายได้ ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็นผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบล จำนวน 10 คน โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลเฉพาะในด้านตำแหน่งงาน เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดการจำแนกลักษณะส่วนบุคคล ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยในด้านลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n = 390)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	216	55.38
หญิง	174	44.62
รวม	390	100.00
2. อายุ		
อายุระหว่าง 18 – 25 ปี	28	7.18
อายุระหว่าง 26 – 35 ปี	74	18.97
อายุระหว่าง 36 – 45 ปี	181	46.41
อายุระหว่าง 46 – 55 ปี	69	17.69
อายุมากกว่า 55 ปี	38	9.74
รวม	390	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	14	3.59
มัธยมศึกษา	106	27.18
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	179	45.90
ปริญญาตรี	91	23.33
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
รวม	390	100.00
4. สถานภาพการสมรส		
โสด	61	15.64
สมรส	304	77.95
หม้าย	25	6.41
หย่าร้าง หรือ แยกกันอยู่	0	0.00
รวม	390	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยในด้านลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n = 390)	ร้อยละ
5.กลุ่มอาชีพ		
พนักงานบริษัทเอกชน	96	24.62
รับราชการ	47	12.05
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	100	25.64
เกษตรกร	80	20.51
รับจ้างทั่วไป	46	11.79
อื่นๆ	21	5.38
รวม	390	100.00
6.จำแนกตามรายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	0	0.00
5,001 – 10,000 บาท	52	13.33
10,001 – 15,000 บาท	115	29.49
15,001 – 20,000 บาท	104	26.67
มากกว่า 20,000 บาท	119	30.51
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 4.1 เป็นการจำแนกลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจากประชาชนทั่วไป จำนวน 390 คน มีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 55.38 และเป็นเพศหญิงจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62

ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 46.41 รองลงมาคืออายุระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 ลำดับต่อมาคืออายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.69 และมีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.74 และอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.18

ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.18 ลำดับต่อมาคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และน้อยสุดคือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.59 สูงกว่าปริญญาตรีไม่มีตัวอย่าง

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 77.95 รองลงมามีสถานภาพเป็นโสด จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.64 และมีสถานภาพเป็นหม้าย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.41 ส่วนสถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ไม่มีกลุ่มตัวอย่าง

ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 รองลงมาคือ เป็นพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.62 อาชีพเกษตรกร จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.51 รับราชการจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.05 รับจ้างทั่วไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.79 และน้อยสุดคือ มีอาชีพอื่นๆ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.38

ด้านรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.51 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.49 ต่อมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุดคือ กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ไม่มีกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่งงาน	จำนวน (n=10)	ร้อยละ
ผู้ใหญ่บ้าน	6	60.00
สมาชิกสภาตำบล	4	40.00
รวม	10	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งงานเป็นผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกสภาตำบล จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาจะใช้ตารางในการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจะได้อธิบายระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมและเป็นรายด้าน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมโดยรวม การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมคิด การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมโดยรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมโดยรวม เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยรวม แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ด้านการร่วมคิด	3.29	0.90	ปานกลาง
2. ด้านการร่วมตัดสินใจ	3.26	0.90	ปานกลาง
3. ด้านการร่วมปฏิบัติ	3.31	0.88	ปานกลาง
4. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	3.34	0.88	ปานกลาง
5. ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล	3.27	0.86	ปานกลาง
รวม	3.29	0.89	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34, 3.31, 3.29, 3.27, 3.26 ตามลำดับ

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88, 0.88, 0.90, 0.86, 0.90 ตามลำดับ และพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมคิด

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมคิด เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมคิด แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

ด้านการร่วมคิด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ ของ อบต.	3.35	0.91	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน	3.25	0.88	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมประชาคม	3.27	0.91	ปานกลาง
รวม	3.29	0.89	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการร่วมคิดอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ ของ อบต. การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมประชาคม การมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35, 3.27, 3.25 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91, 0.91, 0.88 ตามลำดับ

2.3 การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมตัดสินใจ

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมตัดสินใจ เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมตัดสินใจ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

ด้านการร่วมตัดสินใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน	3.26	0.92	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา	3.28	0.88	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ	3.23	0.87	ปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร	3.27	0.91	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ	3.25	0.93	ปานกลาง
รวม	3.26	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28, 3.27, 3.26, 3.25, 3.23 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88, 0.91, 0.92, 0.93, 0.87 ตามลำดับ

2.4 การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมปฏิบัติ เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมปฏิบัติ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

ด้านการร่วมปฏิบัติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
9. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาของชุมชน	3.37	0.88	ปานกลาง
10. ท่านมีส่วนร่วมในดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.	3.28	0.90	ปานกลาง
11. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.	3.35	0.87	ปานกลาง
12. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.	3.24	0.88	ปานกลาง
รวม	3.31	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการร่วมปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต. การมีส่วนร่วมในดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต. การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต. โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37, 3.35, 3.28, 3.24 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88, 0.87, 0.90, 0.88 ตามลำดับ

2.5 การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมรับผลประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมรับผลประโยชน์ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
13. ท่านได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็วจาก อบต.	3.37	0.87	ปานกลาง
14. ท่านมีความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของ อบต.	3.34	0.87	ปานกลาง
15. ท่านได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะของ อบต. ที่เท่าเทียมกับผู้อื่น	3.37	0.89	ปานกลาง
16. ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.	3.29	0.90	ปานกลาง
รวม	3.34	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็วจาก อบต. การได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะของ อบต. ที่เท่าเทียมกับผู้อื่น มีความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของ อบต. การได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต. โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37, 3.37, 3.34, 3.29 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87, 0.89, 0.87, 0.90 ตามลำดับ

2.6 การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมติดตามและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมติดตามและประเมินผล เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมติดตามและประเมินผล แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

ด้านการร่วมรับติดตามและประเมินผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
17. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ อบต.	3.31	0.87	ปานกลาง
18. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต.	3.27	0.85	ปานกลาง
19. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจรับงานของ อบต.	3.24	0.83	ปานกลาง
20. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจสอบโครงการของ อบต.	3.25	0.89	ปานกลาง
รวม	3.27	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ อบต. การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจสอบโครงการของ อบต. การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจรับงานของ อบต. โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31, 3.27, 3.25, 3.24 ตามลำดับและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87, 0.85, 0.89, 0.83 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 โดยผู้ศึกษาจะอธิบายความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

ปัจจัยจูงใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
21. ท่านมีความพึงพอใจและรักในงานด้านบริการสาธารณะ	3.42	0.81	มาก
22. ท่านได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากชุมชน	3.30	0.80	ปานกลาง
23. ท่านต้องการใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน	3.34	0.82	ปานกลาง
24. ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน	3.31	0.85	ปานกลาง
25. ท่านมีความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จของงานที่ท่านทำเพื่อชุมชน	3.32	0.83	ปานกลาง
26. ท่านต้องการการยอมรับนับถือ จากการทำงานเพื่อส่วนรวมและชุมชน	3.27	0.80	ปานกลาง
รวม	3.33	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ท่านมีความพึงพอใจและรักในงานด้านบริการสาธารณะ ท่านต้องการใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ท่านมีความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จของงานที่ได้ทำเพื่อชุมชน ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ท่านต้องการได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42, 3.34, 3.32, 3.31, 3.30, 3.27 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81, 0.82, 0.83, 0.85, 0.80, 0.80 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต.รอบเมือง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ผู้ศึกษาใช้ตารางในการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น โดยจะได้อธิบายในภาพรวมและเป็นรายด้านตามหลักธรรมาภิบาลใน 10 ประการ ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการระดมความคิดเห็น หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักคุณธรรมจริยธรรม ตามรายละเอียดในภาพรวมตามตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. หลักประสิทธิภาพ	3.30	0.53	ปานกลาง
2. หลักประสิทธิผล	3.33	0.47	ปานกลาง
3. หลักการตอบสนอง	3.43	0.50	ปานกลาง
4. หลักการระดมความคิดเห็น	3.34	0.59	ปานกลาง
5. หลักความโปร่งใส	3.30	0.61	ปานกลาง
6. หลักนิติธรรม	3.38	0.53	ปานกลาง
7. หลักความเสมอภาค	3.31	0.59	ปานกลาง
8. หลักการมีส่วนร่วม	3.32	0.53	ปานกลาง
9. หลักการกระจายอำนาจ	3.34	0.58	ปานกลาง
10. หลักคุณธรรม จริยธรรม	3.33	0.48	ปานกลาง
รวม	3.34	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละหลัก 10 ประการของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการระดมความคิดเห็น หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม จริยธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30, 3.33, 3.43, 3.34, 3.30, 3.38, 3.31, 3.32, 3.34, 3.33 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53, 0.47, 0.50, 0.59, 0.61, 0.53, 0.59, 0.53, 0.58, 0.48 ตามลำดับ

4.1 หลักประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักประสิทธิภาพ เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักประสิทธิภาพ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)			
หลักประสิทธิภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
27. อบต. ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ไป	3.28	0.83	ปานกลาง
28. อบต. ดำเนินงานอย่างประหยัดและลดภาระค่าใช้จ่าย	3.31	0.88	ปานกลาง
29. อบต. ปฏิบัติงานโดยมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการ	3.36	0.87	ปานกลาง
30. อบต. อำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน	3.32	0.84	ปานกลาง
31. อบต. ปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนการทำงานให้เหมาะสมกับสถานะการณ์อยู่เสมอ	3.22	0.77	ปานกลาง
32. โครงการตามแผนพัฒนาฯของ อบต. เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและคุ้มค่าต่อการลงทุน	3.31	0.82	ปานกลาง
รวม	3.30	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. ปฏิบัติงานโดยมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการ อบต. อำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน อบต. ดำเนินงานอย่างประหยัดและลดภาระค่าใช้จ่าย โครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต. เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและคุ้มค่าต่อการลงทุน อบต. ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ไป อบต. ปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36, 3.32, 3.31, 3.31, 3.28, 3.22 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87, 0.84, 0.88, 0.82, 0.83, 0.77 ตามลำดับ

4.2 หลักประสิทธิผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักประสิทธิผล เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักประสิทธิผล แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักประสิทธิผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
33. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต. มีความชัดเจนสามารถถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี	3.37	0.81	ปานกลาง
34. อบต. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่มีความชัดเจน	3.29	0.79	ปานกลาง
35. อบต. สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี	3.40	0.83	ปานกลาง
36. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของ อบต.	3.31	0.83	ปานกลาง
37. อบต. ได้สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน	3.37	0.79	ปานกลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

(n=390)

หลักประสิทธิผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
38. อบต. สามารถบริหารความเสี่ยง มุ่งเน้นการปฏิบัติงาน สู่ความเป็นเลิศ	3.32	0.79	ปานกลาง
39. อบต. มีระบบติดตาม ประเมินผล เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน ให้ดีขึ้น	3.24	0.81	ปานกลาง
รวม	3.33	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักประสิทธิผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต. มีความชัดเจนสามารถถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี อบต. ได้สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน อบต. สามารถบริหารความเสี่ยงมุ่งเน้นการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของ อบต. อบต. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่มีความชัดเจน อบต. มีระบบติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40, 3.37, 3.37, 3.32, 3.31, 3.29, 3.24 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83, 0.81, 0.79, 0.79, 0.83, 0.79, 0.81 ตามลำดับ

4.3 หลักการตอบสนอง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการตอบสนอง เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการตอบสนอง แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักการตอบสนอง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
40. อบต. สามารถให้บริการที่มีคุณภาพ ตามระยะเวลาที่กำหนด	3.27	0.80	ปานกลาง
41. อบต. ได้รับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน	3.48	0.87	มาก
42. อบต. สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้เป็นอย่างดี	3.60	0.83	มาก
43. อบต. ให้บริการที่มีความหลากหลายและแตกต่างได้อย่างเหมาะสม	3.38	0.81	ปานกลาง
รวม	3.43	0.84	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้เป็นอย่างดี อบต. ได้รับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน อบต. ให้บริการที่มีความหลากหลายและแตกต่างได้อย่างเหมาะสม อบต. สามารถให้บริการที่มีคุณภาพตามระยะเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60, 3.48, 3.38, 3.27 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83, 0.87, 0.81, 0.80 ตามลำดับ

4.4 หลักการความรับผิดชอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการความรับผิดชอบ เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักภาวะความรับผิดชอบ แสดงผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักภาวะความรับผิดชอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
44. อบต. สามารถตอบคำถามและชี้แจงได้ เมื่อมีข้อสงสัย	3.29	0.76	ปานกลาง
45. อบต. รายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของภารกิจต่อสาธารณะ	3.41	0.83	มาก
46. อบต. มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาทุกข์ให้ประชาชน	3.32	0.84	ปานกลาง
รวม	3.34	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักภาวะความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. รายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของภารกิจต่อสาธารณะ อบต. มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาทุกข์ให้ประชาชน อบต. สามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41, 3.32, 3.29 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83, 0.84, 0.76 ตามลำดับ

4.5 หลักความโปร่งใส

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักความโปร่งใส เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักความโปร่งใส แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักความโปร่งใส	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
47. อบต. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและตรงไปตรงมา	3.32	0.86	ปานกลาง
48. อบต. เปิดเผยข้อมูลที่เป็นและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน ได้รับทราบ	3.20	0.85	ปานกลาง
49. อบต. จัดวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายให้แก่ประชาชน	3.38	0.81	ปานกลาง
รวม	3.30	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. จัดวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายให้แก่ประชาชน อบต. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและตรงไปตรงมา อบต. เปิดเผยข้อมูลที่เป็นและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชนได้รับทราบ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38, 3.32, 3.20 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81, 0.86, 0.85 ตามลำดับ

4.6 หลักนิติธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักนิติธรรม เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักนิทรรศรรม แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักนิทรรศรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
50. อบต. ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด	3.44	0.82	มาก
51. อบต. ใช้อำนาจตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.41	0.83	มาก
52. อบต. ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นสำคัญ	3.31	0.83	ปานกลาง
รวม	3.38	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักนิทรรศรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด อบต. ใช้อำนาจตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ อบต. ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นสำคัญ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44, 3.41, 3.31 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82, 0.83, 0.83 ตามลำดับ

4.7 หลักความเสมอภาค

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักความเสมอภาค เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักความเสมอภาค แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักความเสมอภาค	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
53. อบต. ให้บริการแก่ทุกกลุ่มโดยไม่แบ่งแยกด้วยความเสมอภาค	3.38	0.79	ปานกลาง
54. อบต. จัดให้มีบริการแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วยความเท่าเทียมกัน	3.32	0.79	ปานกลาง
55. อบต. จัดอบรมและพัฒนาความรู้ให้แก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้วยความเท่าเทียมกัน	3.24	0.81	ปานกลาง
รวม	3.31	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. ให้บริการแก่ทุกกลุ่มโดยไม่แบ่งแยกด้วยความเสมอภาค อบต. จัดให้มีบริการแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วยความเท่าเทียมกัน อบต. จัดอบรมและพัฒนาความรู้ให้แก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้วยความเท่าเทียมกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38, 3.32, 3.24 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79, 0.79, 0.81 ตามลำดับ

4.8 หลักการมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
56. อบต. จัดให้มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	3.27	0.81	ปานกลาง
57. อบต. เผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	3.41	0.81	มาก
58. อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหา	3.27	0.81	ปานกลาง
59. อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.27	0.84	ปานกลาง
60. อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน	3.37	0.83	ปานกลาง
61. อบต. มีกระบวนการแสวงหาข้อตกลงระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อหาข้อยุติในประเด็นสำคัญ	3.32	0.83	ปานกลาง
รวม	3.32	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. เผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน อบต. มีกระบวนการแสวงหาข้อตกลงระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อหาข้อยุติในประเด็นสำคัญ อบต. จัดให้มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหา อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41, 3.37, 3.32, 3.27, 3.27, 3.27 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81, 0.83, 0.83, 0.81, 0.81, 0.84 ตามลำดับ

4.9 หลักการกระจายอำนาจ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจ เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักการกระจายอำนาจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
62. อบต. มอบหมายอำนาจความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	3.32	0.80	ปานกลาง
63. อบต. ถ่ายโอนภารกิจและบทบาทให้แก่หน่วยงานอื่นได้ อย่างเหมาะสม	3.38	0.80	ปานกลาง
64. อบต. สร้างกระบวนการถ่ายโอนภารกิจและบทบาทที่มีความชัดเจน	3.33	0.86	ปานกลาง
รวม	3.34	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. ถ่ายโอนภารกิจและบทบาทให้แก่หน่วยงานอื่นได้อย่างเหมาะสม อบต. มอบหมายอำนาจความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม อบต. มอบหมายอำนาจความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38, 3.33, 3.32 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80, 0.86, 0.80 ตามลำดับ

4.10 หลักคุณธรรม จริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นการอธิบายด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักคุณธรรมจริยธรรม แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานและระดับความคิดเห็น

(n=390)

หลักคุณธรรม จริยธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
65. อบต. ปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกและตระหนักถึงความซื่อสัตย์ สุจริต	3.36	0.87	ปานกลาง
66. อบต. ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นในการให้บริการ แก่ประชาชน	3.33	0.84	ปานกลาง
67. อบต. ปฏิบัติงาน โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและ มีศีลธรรม	3.32	0.86	ปานกลาง
68. อบต. ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน เป็นที่ตั้ง	3.29	0.84	ปานกลาง
69. อบต. ปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการให้บริการ	3.29	0.83	ปานกลาง
70. อบต. ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	3.33	0.85	ปานกลาง
71. อบต. ปฏิบัติงาน โดยยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญ	3.40	0.83	ปานกลาง
72. อบต. ปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ	3.33	0.81	ปานกลาง
รวม	3.33	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.330 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.842 สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อบต. ปฏิบัติงาน โดยยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญ อบต. ปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกและตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต อบต. ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชน อบต. ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ อบต. ปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ อบต. ปฏิบัติงาน โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและมีศีลธรรม อบต. ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง อบต. ปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการให้บริการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40, 3.36, 3.33, 3.33, 3.33, 3.32, 3.29, 2.64 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83, 0.87, 0.84, 0.85, 0.81, 0.86, 0.84, 0.83, ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้ศึกษาได้กำหนดสมมติฐานไว้ด้วยกันสามประเด็นหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ปัจจัยเชิงจิตวิทยาสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม โดยผู้ศึกษาจะใช้สถิติเชิงอนุมาน T-Test, F-Test และ Pearson correlation ในการทดสอบสมมติฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อปต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลในแต่ละด้านดังนี้

5.1.1 ปัจจัยด้านเพศ

สมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ใช้การทดสอบสถิติในเชิงอนุมาน T-test ทำการทดสอบเพศที่แตกต่างกับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรอง ดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่าง

ตารางที่ 4.21 ความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ

(n = 390)						
แหล่งความแปรปรวน	F	Sig.F	T	df	Sig.T (2-tail)	MD
การมีส่วนร่วม						
ความแปรปรวนเท่ากับสมมติฐาน	1.63	0.20	0.46	388.00	0.64	0.03
ความแปรปรวนไม่เท่ากับสมมติฐาน			0.47	387.67	0.64	0.03

จากตารางที่ 4.21 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของเพศที่แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าทีทดสอบเท่ากับ 0.47 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.64 มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 แสดงว่า เพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

5.1.2 ปัจจัยด้านอายุ

สมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ใช้การทดสอบสถิติในเชิงอนุमान ANOVA F-test ทำการทดสอบความแตกต่างของกลุ่มอายุกับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรอง ดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

H_a : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 ความแตกต่างของกลุ่มอายุกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามกลุ่มอายุ

(n = 390)					
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	32.98	4.00	8.24	28.66	0.000
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	110.75	385.00	0.29		
รวม	143.73	389.00			

จากตารางที่ 4.22 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมพบว่า มีค่าเอฟทดสอบเท่ากับ 28.66 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ จึงต้องทำการทดสอบค่าเฉลี่ย ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.23 ดังนี้

ตารางที่ 4.23 ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (MD) ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ (n=390)		MD	SE	Sig.
18-25 ปี	26-35 ปี	-0.91*	0.12	0.00
	36-45 ปี	-1.05*	0.11	0.00
	46-55 ปี	-1.25*	0.12	0.00
	มากกว่า 55 ปี	-1.01*	0.13	0.00
26-35 ปี	18-25 ปี	0.91*	0.12	0.00
	36-45 ปี	-0.14	0.07	0.06
	46-55 ปี	-0.34*	0.09	0.00
	มากกว่า 55 ปี	-0.10	0.11	0.33
36-45 ปี	18-25 ปี	1.05*	0.11	0.00
	26-35 ปี	0.14	0.07	0.06
	46-55 ปี	-0.20*	0.08	0.01
	มากกว่า 55 ปี	0.04	0.10	0.71
46-55 ปี	18-25	1.25*	0.12	0.00
	26-35	0.34*	0.09	0.00
	36-45	0.20*	0.08	0.01
	มากกว่า 55 ปี	0.24*	0.11	0.03
มากกว่า 55 ปี	18-25 ปี	1.01*	0.13	0.00
	26-35 ปี	0.10	0.11	0.33
	36-45 ปี	-0.04	0.10	0.71
	46-55 ปี	-0.24*	0.11	0.03

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ผลจากการทดสอบด้วยวิธี LSD พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่ม 18 – 25 ปี มีความแตกต่างกับทุกกลุ่มอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่ม 26 – 35 ปี มีความแตกต่างกับกลุ่ม 18 – 25 ปีและ 46-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่ม 36 – 45 ปี มีความแตกต่างกับกลุ่ม 18 – 25 ปี และ 46-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่ม 46-55 ปี มีความแตกต่าง

กับทุกกลุ่มอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มอายุมากกว่า 55 ปี มีความแตกต่างกับกลุ่ม 26 – 35 ปี และ 36 – 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.3 ปัจจัยด้านการศึกษา

สมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ใช้การทดสอบสถิติในเชิงอนุมาน ANOVA F-test ทำการทดสอบความแตกต่างของระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรองดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 ความแตกต่างของกลุ่มการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 390)					
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	8.86	3.00	2.95	8.45	0.000
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	134.87	386.00	0.35		
รวม	143.73	389.00			

จากตารางที่ 4.24 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของกลุ่มการศึกษากับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 8.45 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึง ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 แสดงว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.25 ดังนี้

ตารางที่ 4.25 ความแตกต่างระหว่างกลุ่มการศึกษา แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (MD) ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มการศึกษา (n=390)		MD	SE	Sig.
ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	-0.16	0.17	0.35
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	0.01	0.16	0.96
	ปริญญาตรี	-0.37*	0.17	0.03
มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา	0.16	0.17	0.35
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	0.16*	0.07	0.02
	ปริญญาตรี	-0.21*	0.08	0.01
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ประถมศึกษา	-0.01	0.16	0.96
	มัธยมศึกษา	-0.16*	0.07	0.02
	ปริญญาตรี	-0.38*	0.08	0.00
ปริญญาตรี	ประถมศึกษา	0.37*	0.17	0.03
	มัธยมศึกษา	0.21*	0.08	0.01
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	0.38*	0.08	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ผลจากการทดสอบด้วยวิธี LSD พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มประถมศึกษา มีความแตกต่างกับกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีความแตกต่างกับกลุ่มมัธยมศึกษาและกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.4 ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรส

สมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ใช้การทดสอบสถิติในเชิงอนุมาน ANOVA F-test ทำการทดสอบความแตกต่างของสถานภาพการสมรสกับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรองดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 ความแตกต่างของสถานภาพการสมรสกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามสถานภาพการสมรส

(n = 390)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	6.08	2.00	3.04	8.54	0.000
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	137.65	387.00	0.36		
รวม	143.73	389.00			

จากตารางที่ 4.26 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของสถานภาพการสมรสกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 8.54 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึง ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_a แสดงว่า ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างระหว่างสถานภาพการสมรส จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ย ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.27 ดังนี้

ตารางที่ 4.27 ความแตกต่างของสถานภาพการสมรส แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (MD) ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)

ความแตกต่างระหว่างสถานภาพการสมรส (n=390)		MD	SE	Sig.
โสด	สมรส	-0.35*	0.08	0.00
	หม้าย	-0.26	0.14	0.07
สมรส	โสด	0.35*	0.08	0.00
	หม้าย	0.08	0.12	0.50
หม้าย	โสด	0.26*	0.14	0.07
	สมรส	-0.08	0.12	0.50

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 ผลจากการทดสอบด้วยวิธี LSD พบว่า อย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มที่โสด มีความแตกต่างกับกลุ่มที่สมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มที่สมรส มีความแตกต่างกับกลุ่มโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มที่เป็นหม้าย มีความแตกต่างกับกลุ่มที่โสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่า สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.5 ปัจจัยด้านอาชีพ

สมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ต่างกัน ใช้การทดสอบสถิติในเชิงอนุมาน ANOVA F-test ทำการทดสอบความแตกต่างของอาชีพกับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรอง ดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 ความแตกต่างของอาชีพกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ

(n = 390)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	19.38	5.00	3.88	11.97	0.000
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	124.35	384.00	0.32		
รวม	143.73	389.00			

จากตารางที่ 4.28 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอาชีพกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 11.97 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึง ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_a แสดงว่า ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ย ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.29 ดังนี้

ตารางที่ 4.29 ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (MD) ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ (n=390)		MD	SE	Sig.
พนักงานบริษัทเอกชน	รับราชการ	-0.60*	0.10	0.00
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	-0.34*	0.08	0.00
	เกษตรกร	-0.57*	0.09	0.00
	รับจ้างทั่วไป	-0.27*	0.10	0.01
	อื่นๆ	-0.50*	0.14	0.00
รับราชการ	พนักงานบริษัทเอกชน	0.60*	0.10	0.00
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	0.26*	0.10	0.01
	เกษตรกร	0.03	0.10	0.76
	รับจ้างทั่วไป	0.33*	0.12	0.00
	อื่นๆ	0.11	0.15	0.47

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ (n=390)		MD	SE	Sig.
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัทเอกชน	0.34*	0.08	0.00
	รับราชการ	-0.26*	0.10	0.01
	เกษตรกร	-0.23*	0.09	0.01
	รับจ้างทั่วไป	0.07	0.10	0.49
	อื่นๆ	-0.16	0.14	0.26
เกษตรกร	พนักงานบริษัทเอกชน	0.57*	0.09	0.00
	รับราชการ	-0.03	0.10	0.76
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	0.23*	0.09	0.01
	รับจ้างทั่วไป	0.30*	0.11	0.00
	อื่นๆ	0.08	0.14	0.59
รับจ้างทั่วไป	พนักงานบริษัทเอกชน	0.27*	0.10	0.01
	รับราชการ	-0.33*	0.12	0.00
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	-0.07	0.10	0.49
	เกษตรกร	-0.30*	0.11	0.00
	อื่นๆ	-0.23	0.15	0.13
อื่นๆ	พนักงานบริษัทเอกชน	0.50*	0.14	0.00
	รับราชการ	-0.11	0.15	0.47
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	0.16	0.14	0.26
	เกษตรกร	-0.08	0.14	0.59
	รับจ้างทั่วไป	0.23	0.15	0.13

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.29 ผลจากการทดสอบด้วยวิธี LSD พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน มีความแตกต่างกับทุกกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรับราชการ มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, ประกอบธุรกิจส่วนตัวและกลุ่มรับจ้างทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, กลุ่มรับราชการและกลุ่มเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มเกษตรกร มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัวและกลุ่มรับจ้างทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มกลุ่มรับจ้างทั่วไป มีความแตกต่างกับ

กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, กลุ่มรับราชการและกลุ่มเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.6 ปัจจัยด้านรายได้

สมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ใช้การทดสอบสถิติในเชิงอนุมาน ANOVA F-test ทำการทดสอบความแตกต่างของรายได้กับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรอง ดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.30 ความแตกต่างของรายได้กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามรายได้

(n = 390)					
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระดับการมีส่วนร่วม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	10.43	3.00	3.48	10.07	0.000
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	133.30	386.00	0.35		
รวม	143.73	389.00			

จากตารางที่ 4.30 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของรายได้กับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 10.07 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึง ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 แสดงว่า ปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ย ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.31 ดังนี้

ตารางที่ 4.31 ความแตกต่างระหว่างกลุ่มรายได้ แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (MD) ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มรายได้ (n=390)		MD	SE	Sig.
รายได้ 5,001 – 10,000 บาท	รายได้ 10,001 – 15,000 บาท	0.25*	0.10	0.01
	รายได้ 15,001 – 20,000 บาท	0.11	0.10	0.25
	รายได้มากกว่า 20,000 บาท	-0.16	0.10	0.10
รายได้ 10,001 – 15,000 บาท	รายได้ 5,001 – 10,000 บาท	-0.25*	0.10	0.01
	รายได้ 15,001 – 20,000 บาท	-0.14	0.08	0.09
	รายได้มากกว่า 20,000 บาท	-0.41*	0.08	0.00
รายได้ 15,001 – 20,000 บาท	รายได้ 5,001 – 10,000 บาท	-0.11	0.10	0.25
	รายได้ 10,001 – 15,000 บาท	0.14	0.08	0.09
	รายได้มากกว่า 20,000 บาท	-0.28*	0.08	0.00
รายได้มากกว่า 20,000 บาท	รายได้ 5,001 – 10,000 บาท	0.16	0.10	0.10
	รายได้ 10,001 – 15,000 บาท	0.41*	0.08	0.00
	รายได้ 15,001 – 20,000 บาท	0.28*	0.08	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 ผลจากการทดสอบด้วยวิธี LSD พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มรายได้ 5,001 – 10,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 10,001 – 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรายได้ 10,001 – 15,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 5,001 – 10,000 บาทและกลุ่มมากกว่า 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 5,001 – 10,000 บาทและ 10,001 – 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 10,001 – 15,000 บาทและ 15,001 – 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาใช้สถิติเชิงอนุมาน เพียร์สัน (Pearson correlation) ทำการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจกับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรองดังนี้

H_0 : ปัจจัยด้านแรงจูงใจไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

H_1 : ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 4.32 ความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

(n = 390)

n= 390	การมีส่วนร่วม	ปัจจัยจูงใจ
การมีส่วนร่วม		
Pearson Correlation	1	0.929**
Sig. (2-Tailed)		.000
ปัจจัยจูงใจ		
Pearson Correlation	.929**	1
Sig. (2-Tailed)	.000	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.32 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจกับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.929 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 แสดงว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

5.3 การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาใช้สถิติเชิงอนุมาน เพียร์สัน Pearson correlation ทำการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วม โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานรองดังนี้

H_0 : ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

H_1 : ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 4.33 ความสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

(n = 390)

n= 390	การมีส่วนร่วม	หลักธรรมาภิบาล
การมีส่วนร่วม		
Pearson Correlation	1	.223**
Sig. (2-Tailed)		.000
หลักธรรมาภิบาล		
Pearson Correlation	.223**	1
Sig. (2-Tailed)	.000	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.33 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.223 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์

6.1 ความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ ด้วยการทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงความหมายของคำถามในแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ ทั้งแบบบุคคลและรายกลุ่ม บางส่วนของข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการจดบันทึกจากการสนทนากลุ่ม โดยสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในประเด็นสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1.1 ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมคิด

ด้านการร่วมคิด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า สาเหตุที่ไม่ได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นการประชุมหมู่บ้านหรือการประชุมประชาคม เนื่องจากต้องประกอบอาชีพจึงไม่มีเวลาและการจัดประชุมประชาคมมักจะดำเนินการในช่วงเวลาราชการ ส่วนการได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. ส่วนใหญ่แล้วประชาชนจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากการประกาศเสียงตามสายของทางหมู่บ้าน บางครั้งอาจจะไม่ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและเพียงพอ เพราะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ขณะทำการประกาศ

6.1.2 ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมตัดสินใจ

ด้านการร่วมตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ แต่จากหลายกรณีกลับไม่ได้รับการตอบสนอง จึงเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นเพียงรูปแบบในระบอบประชาธิปไตย ส่วนการตัดสินใจจะเป็นผู้บริหารและข้าราชการท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจ

6.1.3 ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมปฏิบัติ

ด้านการร่วมปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการเมื่อมีโอกาและเวลา มีความเต็มใจที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการ เช่น การบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของ

6.1.4 ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมรับผลประโยชน์

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า การให้บริการของ อบต. ยังไม่ทั่วถึง และไม่ได้รับการให้บริการที่เท่าเทียมกับผู้อื่น การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเป็นไปด้วยความล่าช้า เช่น ถนนชำรุดหลายปีกว่าจะได้ซ่อมแซมหรือทำการปรับปรุง การให้บริการจัดเก็บขยะยังเข้าได้ไม่ทั่วถึง ให้การบรรเทาทุกข์จากภัยพิบัติได้ไม่ทั่วถึง

6.1.5 ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมติดตามและประเมินผล

ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่า กลุ่มที่ได้รับคัดเลือกและแต่งตั้งให้เป็นกรรมการต่างๆ มักจะเป็นคนที่มีความใกล้ชิดกับผู้บริหารและข้าราชการท้องถิ่น ส่วนมากก็จะเป็นกลุ่มเดิมที่เคยเป็น

ตารางที่ 4.34 ความถี่ของการตอบแบบสอบถามปลายเปิด แสดงผลเป็นจำนวน และค่าร้อยละ จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 390 ชุด

ข้อคำถาม	จำนวนแบบสอบถาม ปลายเปิดที่ได้รับการตอบ	ร้อยละ
1. ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมคิด	54	13.85
2. ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมตัดสินใจ	46	11.80
3. ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมปฏิบัติ	61	15.64
4. ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมรับผลประโยชน์	67	17.18
5. ปัญหาอุปสรรคด้านการร่วมติดตามและประเมินผล	48	12.30

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ความถี่ในการตอบแบบสอบถามปลายเปิด มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการร่วมคิดมีผู้ตอบคำถามจำนวนเท่ากับ 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 ด้านการร่วมตัดสินใจมีผู้ตอบคำถามจำนวนเท่ากับ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 ด้านการร่วมปฏิบัติมีผู้ตอบคำถามจำนวนเท่ากับ 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.64 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์มีผู้ตอบคำถามจำนวนเท่ากับ 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.18 ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมีผู้ตอบคำถามจำนวนเท่ากับ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30

6.2 ความคิดเห็นจากแบบสัมภาษณ์

จากการรวบรวมบทสนทนากับผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน โดยเป็นการสนทนาแบบผสมผสานทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล ผู้ศึกษาได้ทำการจดบันทึกในประเด็นสำคัญจากกรสัมภาษณ์ในหัวข้อต่างๆ ตามรายละเอียดต่อไปนี้

6.2.1 คำถามที่ 1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมืองที่ผ่านมา มีจุดแข็งอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยทำให้การมีส่วนร่วมในชุมชนของท่านประสบความสำเร็จ

1) **ปัจจัยด้านบุคคล** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแก่ประชาชนมีความชัดเจน และผู้นำชุมชนจะทำการแจ้งข่าวสารให้ชุมชนได้รับทราบอย่างครบถ้วนทุกหลังคาเรือนและชักชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมประชุมประชาคม การประชุมหมู่บ้าน การรวบรวมความคิดเห็นหรือการลงประชามติ เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่มีงานทำและมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ การรวมกลุ่มอาชีพและผู้สูงอายุทำกิจกรรมผลิตสินค้าตามความถนัดออกจำหน่ายและการณรงค์ให้ชุมชนดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) **ปัจจัยด้านแรงจูงใจ** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของตนเอง ต้องการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วม มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำและผู้บริหาร

3) **ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร (อบต.)** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า อบต. ได้สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลและพัฒนาาระบบและกระบวนการในการให้บริการสาธารณะที่มีความสะดวกในการติดต่อราชการ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง

6.2.2 คำถามที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมืองที่ผ่านมามีจุดอ่อนอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยทำให้การมีส่วนร่วมในชุมชนของท่านไม่ประสบผลสำเร็จ

1) **ปัจจัยด้านบุคคล** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ปัญหาเรื่องยาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่และกำลังระบาดอยู่ในขณะนี้ เกิดแหล่งอบายมุขเป็นที่มั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่น ลักษณะของการประกอบอาชีพที่ทำให้ไม่มีเวลาและการอพยพของแรงงานไปทำงานในต่างถิ่น ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทหน้าที่

2) **ปัจจัยด้านแรงจูงใจ** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ประชาชนบางส่วนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์ทางการเมืองจากการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบลและนายก อบต. ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำและผู้บริหาร

3) **ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร (อบต.)** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า อบต.ขาดการสื่อสารที่ดีและมีความชัดเจน ทำให้การส่งต่อข้อมูลข่าวสารทำได้ไม่ครบถ้วน ขาดการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมจาก อบต. หรือได้รับไม่เพียงพอ ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ มักจะเป็นกลุ่มคนเดิมๆ หรือเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับผู้บริหาร

6.2.3 คำถามที่ 3 สภาพแวดล้อมของโลกในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะมีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นโอกาสในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนของท่าน

1) **ปัจจัยด้านบุคคล** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแรงงานส่วนหนึ่งมีความสามารถจัดอยู่ในฝีมือแรงงานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานสามารถที่จะประกอบอาชีพส่วนตัวได้ ด้านการเกษตรถือว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้และความชำนาญในการทำการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวหอมมะลิ

2) **ปัจจัยด้านแรงจูงใจ** กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้การค้าระหว่างไทยกับกลุ่มอาเซียน ขยายตัวและเกิดความคล่องตัวมากขึ้น ตลาดการค้าของไทยจะใหญ่ขึ้น จึงเป็นโอกาสในการกระจายสินค้า โดยเฉพาะสินค้า OTOP ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเกิดแรงจูงใจในการรวมกลุ่มอาชีพต่างๆ พัฒนาสินค้าและขยายตลาด ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองและสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเพื่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3) *ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร (อบต.)* กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารเพื่อป้อนสู่ตลาดโลก เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะการผลิตข้าวหอมมะลิ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ต้องการของตลาด โดยการเพิ่มศักยภาพและความสามารถของเกษตรกร ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพป้อนสู่ตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำการพัฒนาคุณภาพสินค้า OTOP ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาของ อบต. มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ในการสนับสนุนและ ส่งเสริมให้จังหวัดร้อยเอ็ด พัฒนาแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตข้าวหอมมะลิ ชั้นดีและการส่งออกสู่ตลาดโลก

6.2.4 *คำถามที่ 4* สภาพแวดล้อมของโลกในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชนของท่าน

1) *ปัจจัยด้านบุคคล* กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ในตำบลรอบเมืองยังมี คราวเรือนจำนวนหนึ่งที่มีคุณภาพชีวิต ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. และยังเป็นปัญหาในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ประกอบกับเกษตรกรส่วนหนึ่งยังนิยมใช้สารเคมีในการเพาะปลูก ซึ่งเป็นทัศนคติและค่านิยม ที่ผิด ประชาชนขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2) *ปัจจัยด้านแรงจูงใจ* กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ประชาชนยังมีทัศนคติ ที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วม ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของประชาชนตามที่ กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ บางส่วนมีปัญหารื่องหนี้สินและมีรายได้ไม่เพียงพอ ไม่พึงพอใจการ ให้บริการของ อบต.

3) *ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร (อบต.)* กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า เกิด การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่องของนโยบายและเป้าหมายของการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น เกิดภัยธรรมชาติสร้างความเสียหายและความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะปัญหาน้ำท่วม ที่สร้างความเสียหายให้กับพืชผลทางการเกษตร

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมืองนั้น อยู่ในระดับใด โดยเป็นการศึกษา ปัจจัยในด้านลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะมีระดับของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันหรือไม่ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจในด้านปัจจัยจูงใจกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

1. สรุปการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1.1.1 ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง ที่แตกต่างกัน

1.1.2 ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง

1.1.3 ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. รอบเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง

1.2 การดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ในด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง และความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน พร้อมด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงจิตและความสัมพันธ์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 ประชากร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นประชาชนทั่วไปและผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ประมาณ 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 26.7 ตารางกิโลเมตร แบ่งชุมชนในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 20 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน 5,013 ครัวเรือน และมีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 15,958 คน การคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกของ Taro Yamane จากสูตร $n = N/(1+Ne^2)$ และได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 เป็นประชาชนทั่วไปจำนวน 390 ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่ 2 เป็นผู้นำชุมชนจำนวน 10 ตัวอย่าง ในการตอบแบบสัมภาษณ์

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนทั่วไปในการตอบแบบสอบถามผสมผสานกับแบบสอบถามปลายเปิดและกลุ่มผู้นำชุมชนในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง ทั้งหมด 20 หมู่บ้านและมีประชากรรวมทั้งสิ้น 15,958 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 390 คน และใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างต่อประชากรในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ครอบคลุมหมู่บ้านทั้งหมด 20 หมู่บ้าน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ สมาชิกสภาตำบลและผู้ใหญ่บ้านใน 20 หมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านที่มีผลงานโดดเด่นด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 10 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน จำนวน 10 คน

1.2.3 เครื่องมือในการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามผสมผสานแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตามรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

1) *แบบสอบถาม* ประกอบด้วย 4 ส่วนด้วยกัน เพื่ออธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อจัดกลุ่มคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพและรายได้

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัด ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) มีระดับการให้คะแนนความคิดเห็นแบบประมาณค่าใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยสุด ส่วนคำถามจะครอบคลุมระดับการมีส่วนร่วมใน 5 ระดับ คือ ระดับการร่วมคิด ระดับการร่วมตัดสินใจ ระดับการร่วมปฏิบัติ ระดับการร่วมรับผลประโยชน์ ระดับการติดตามและประเมินผล

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) มีระดับการให้คะแนนความคิดเห็นแบบประมาณค่าใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยสุด มีเนื้อหาของคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ คือ ปัจจัยจูงใจ ส่วนปัจจัยด้านการบริหารองค์การ คำถามจะเกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลใน 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการระดมความคิดเห็น หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรมจริยธรรม

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ลักษณะของแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีความเป็นอิสระในการตอบแบบสอบถาม และมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมจัดทำแผน ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล

2) *แบบสัมภาษณ์* เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชน ซึ่งได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาตำบล โดยมีเนื้อหาในสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแต่ละหมู่บ้าน ตามแนวทางของ SWOT analysis ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของ อบต.รอบเมือง โดยทำการศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านแรงจูงใจ และด้านการบริหารองค์กร (อบต.)

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่เฉพาะในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในการวิจัยด้วยตัวเอง พร้อมทั้งแจ้งทำความเข้าใจกับผู้ให้ข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งหมด 20 หมู่บ้าน โดยเป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ดังนี้

1) *การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ* เป็นการเก็บข้อมูลจากภาคสนามในการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้ศึกษาจะใช้แบบสอบถามผสมผสานกับแบบสอบถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 390 ชุด โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น และใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบล โดยใช้วิธีคัดเลือกเฉพาะหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 10 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน ในการตอบแบบสัมภาษณ์

2) *การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ* เป็นการเก็บข้อมูลผ่านการวิจัยจากเอกสาร โดยศึกษา จากหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาได้จำแนกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั่วไป และการจำแนกตามตำแหน่งงานของกลุ่มที่เป็นผู้นำชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้ดังนี้

เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 55.38 และเป็นเพศหญิงจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62

อายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 46.41 รองลงมาคืออายุระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 ลำดับต่อมาคืออายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.69 และมีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.74 และน้อยสุดคือ อายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.18

การศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.18 ลำดับต่อมาคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และน้อยสุดคือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.59 ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีไม่มีตัวอย่างจึงไม่นำมาวิเคราะห์

สถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 77.95 รองลงมาคือ สถานภาพเป็นโสด จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.64 และมีสถานภาพเป็นหม้าย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.41 ส่วนกลุ่มที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ไม่มีตัวอย่างจึงไม่นำมาวิเคราะห์

อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 รองลงมาคือ เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.62 อาชีพเกษตรกร จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.51 รับราชการ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.05 รับจ้างทั่วไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.79 และน้อยสุดคือ มีอาชีพอื่นๆ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.38

รายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.51 รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.49 ต่อมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ไม่มีตัวอย่างจึงไม่นำมาวิเคราะห์

กลุ่มที่ 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน ได้ดังนี้

กลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่อำนาจ กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่อำนาจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10 คน

กลุ่มที่เป็นสมาชิกสภาตำบล กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาตำบล จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10 คน

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็นหัวข้อต่างๆ ซึ่งได้แก่ ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยความสัมพันธ์ของปัจจัย जुใจกับการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยความสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยแบบสอบถามปลายเปิด และผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.3.1 ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วม

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 สามารถเรียงลำดับระดับความคิดเห็นในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์, ด้านการร่วมปฏิบัติ, ด้านการร่วมคิด, ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล, ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34, 3.31, 3.29, 3.27, 3.26 ตามลำดับและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88, 0.88, 0.90, 0.86, 0.90 ตามลำดับและยังพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.2 ผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง โดยรวมแล้วพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้านเพศ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านของปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

1) *ปัจจัยด้านเพศ* ผลจากการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของเพศที่แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าทีเทสเท่ากับ 0.47 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.64 มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

2) *ปัจจัยด้านอายุ* ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 28.66 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยต่อ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่ม 18 – 25 ปี มีความแตกต่างกับทุกกลุ่มอายุ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่ม 26 – 35 ปี มีความแตกต่างกับกลุ่ม 18 – 25 ปี และ 46-55 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่ม 36 – 45 ปี มีความแตกต่างกับกลุ่ม 18 – 25 ปี และ 46-55 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่ม 46-55 ปี มีความแตกต่างกับทุกกลุ่มอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มอายุมากกว่า 55 ปี มีความแตกต่างกับกลุ่ม 26 – 35 ปีและ 36 – 45 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) *ปัจจัยด้านการศึกษา* ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของการศึกษากับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 8.45 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยต่อด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มประถมศึกษา มีความแตกต่างกับกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีความแตกต่างกับกลุ่มมัธยมศึกษาและกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) *ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรส* ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของสถานภาพการสมรสกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 8.54 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยต่อ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มที่โสด มีความแตกต่างกับกลุ่มที่สมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มที่สมรส มีความแตกต่างกับกลุ่ม โสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มที่เป็นหม้าย มีความแตกต่างกับกลุ่มที่โสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) *ปัจจัยด้านอาชีพ* ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอาชีพกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 11.97 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยต่อ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่ม ที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน มีความแตกต่างกับทุกกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรับราชการ มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, ประกอบธุรกิจส่วนตัวและกลุ่มรับจ้างทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, กลุ่มรับราชการและกลุ่มเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มเกษตรกร มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัวและกลุ่มรับจ้างทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มกลุ่มรับจ้างทั่วไป มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน, กลุ่มรับราชการและกลุ่มเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีความแตกต่างกับกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) *ปัจจัยด้านรายได้* ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของรายได้กับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 10.07 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยต่อ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) พบว่าอย่างน้อยมี 2 กลุ่ม ที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มรายได้ 5,001 – 10,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 10,001 – 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรายได้ 10,001 – 15,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 5,001 – 10,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 5,001 – 10,000 บาทและ 10,001 – 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีความแตกต่างกับกลุ่มรายได้ 10,001 – 15,000 บาทและ 15,001 – 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3.3 ผลการวิจัยความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจกับการมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของอบต. รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.929 แสดงว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

1.3.4 ผลการวิจัยความสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วม

ผลจากการวิจัยความสัมพันธ์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับระดับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.223 แสดงว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

1.3.5 ผลการวิจัยแบบสอบถามปลายเปิด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม ในระดับต่างๆ ได้แก่ การร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมติดตามและประเมินผล โดยผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวมแล้วสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคเกิดจากปัจจัย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการบริหารองค์กรของ อบต. ตามรายละเอียดดังนี้

1) **ปัจจัยส่วนบุคคล** ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ ลักษณะของอาชีพสามารถเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ, อาชีพเกษตรกร, อาชีพอื่นๆ, อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว, อาชีพรับจ้างทั่วไป, อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.56, 3.53, 3.45, 3.30, 3.23, 2.96 ตามลำดับ และมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 12.05, 20.05, 5.38, 25.64, 11.79, 24.62 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและกลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นกลุ่มที่มีจำนวนตัวอย่างมากกว่ากลุ่มอื่นแต่มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานที่พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

2) *ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร* ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ ขาดความชัดเจนและวิธีดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการให้บริการของ อบต. และการกระจายผลประโยชน์ที่ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ประชาชนมองว่าการดำเนินงานของ อบต. ไม่ได้ยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจการทำงานของ อบต. ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐาน ที่พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม โดยมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.34 และอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.6 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค จากปัจจัย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจและปัจจัยด้านการบริหารองค์กรของ อบต. โดยผู้ศึกษาจะได้สรุปผลการวิจัยที่ค้นพบจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวมที่ค้นพบ ตามรายละเอียดดังนี้

1) *ปัจจัยส่วนบุคคล* จากความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า จุดแข็งได้แก่ บทบาทของผู้นำชุมชนที่มีภาวะผู้นำที่ดี การรวมกลุ่มอาชีพและมีอาชีพเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จุดอ่อนได้แก่ ปัญหาการระบาดของยาเสพติด เกิดการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่น ลักษณะอาชีพของคนในชุมชน การอพยพแรงงาน ความรู้ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของประชาชน โอกาสในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการผลิตสินค้า โอกาสในการขยายตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแรงงานบางส่วนจัดอยู่ในฝีมือแรงงานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสามารถที่พัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่องได้ ด้านการเกษตรเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความชำนาญในการทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวหอมมะลิซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด อุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนา และยกระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ยังมีครัวเรือนจำนวนหนึ่งที่มีคุณภาพชีวิต ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. และยังเป็นปัญหาในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบกับเกษตรกรส่วนหนึ่งยังนิยมใช้สารเคมีในการเพาะปลูก ซึ่งเป็นทัศนคติและค่านิยมที่ผิด ประชาชนขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2) *ปัจจัยด้านแรงจูงใจ* จากความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า จุดแข็งได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของตนเอง ต้องการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วม มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำและผู้บริหาร จุดอ่อนได้แก่ ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์ทางการเมืองจากการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบลและนายก อบต. ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำและผู้บริหาร โอกาสในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วมได้แก่ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตลาดการค้าของไทยจะใหญ่ขึ้นเป็นโอกาสในการกระจายสินค้า โดยเฉพาะสินค้า OTOP ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้เกิดแรงจูงใจการรวมกลุ่มอาชีพพัฒนาสินค้าและขยายตลาด ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองและสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น เพื่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วมได้แก่ ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วม ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของประชาชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ บางส่วนมีปัญหาเรื่องหนี้สินและมีรายได้น้อยไม่เพียงพอ ไม่พึงพอใจการให้บริการของ อบต.

3) *ปัจจัยด้านการบริหารองค์กรของ อบต.* จากความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า จุดแข็งได้แก่ อบต. ได้สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลและพัฒนาระบบและกระบวนการในการให้บริการสาธารณะที่มีความสะดวกในการติดต่อราชการ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง จุดอ่อนได้แก่ ขาดการสื่อสารที่ดีและมีความชัดเจน ทำให้การส่งต่อข้อมูลข่าวสารได้ไม่ครบถ้วน ขาดการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมจาก อบต. หรือได้รับไม่เพียงพอ ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ มักจะเป็นกลุ่มคนเดิมๆ หรือเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับผู้บริหาร โอกาสในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารเพื่อป้อนสู่ตลาดโลก เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะการผลิตข้าวหอมมะลิ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ต้องการของตลาด โดยการเพิ่มศักยภาพและความสามารถของเกษตรกร ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพป้อนสู่ตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำการพัฒนาคุณภาพสินค้า OTOP ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต. มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้จังหวัดร้อยเอ็ด พัฒนาแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตข้าวหอมมะลิชั้นดีและการส่งออกสู่ตลาดโลก

อุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่องของนโยบายและเป้าหมายของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เกิดภัยธรรมชาติสร้างความเสียหายและความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะปัญหาน้ำท่วม ที่สร้างความเสียหายให้กับพืชผลทางการเกษตร

2. อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย โดยมีประเด็นหลักและหัวข้อในการอภิปรายผล คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน, ปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม, ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นจากแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ตามรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ผลจากการศึกษา พบว่า โดยรวมแล้วปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพ การสมรส อาชีพและรายได้ ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยด้านเพศที่พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สามารถอภิปรายปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านเพศ ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของเพศที่แตกต่างกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าที่ทดสอบเท่ากับ 0.47 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.64 มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า เพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน สามารถอภิปรายได้ว่า ในเขตตำบลรอบเมืองได้มีการยอมรับบทบาทและความสามารถของเพศหญิงมากขึ้นว่าสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบได้ดีเท่าเทียมกับเพศชาย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เพศหญิงได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆจากสังคมเหมือนกับเพศชาย ไม่ว่าจะเป็น การเข้าร่วมในกิจกรรมหรือการประกอบอาชีพต่างๆ ทำให้เพศชายและเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือโครงการของ อบต.ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของพระมหาประกาศิต ลิริเม โธ (2556) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ

เพ็ญศรี จ้อยนุแสง (2556) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่มีความแตกต่างกัน

2.1.2 ปัจจัยด้านอายุ ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 28.66 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่า นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเรียงลำดับกลุ่มอายุที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยดังนี้ กลุ่มอายุ 46 – 55 ปี, กลุ่มอายุ 36 – 45 ปี, กลุ่มอายุมากกว่า 55 ปี, กลุ่มอายุ 26 – 35 ปี, กลุ่มอายุ 18 – 25 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.56, 3.36, 3.33, 3.22, 2.32 ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 36 ปี ขึ้นไปจะมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ สมบัติ ทัพธานี (2554) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า ประชาชนที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

2.1.3 ปัจจัยด้านการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของกลุ่มการศึกษากับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 8.45 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเรียงลำดับกลุ่มการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กลุ่มปริญญาตรี, กลุ่มมัธยมศึกษา, กลุ่มประถมศึกษา, กลุ่มอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.54, 3.32, 3.17, 3.16 ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาที่สูงกว่าจะมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือ และศรัทธาในสายตาของคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดความกล้าแสดงออก ตลอดจนการตัดสินใจที่จะแสดงเจตนารมณ์ในการเข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ สุกุ กิจ พงศ์กัษร (2547) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัด สงขลา ผลการวิจัยพบว่า

ประชาชนที่มีการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลควงเนียงแตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบัติ ทัพธานี (2554) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า

2.1.4 ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรส ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของสถานภาพการสมรสกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 8.54 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเรียงลำดับกลุ่มสถานภาพการสมรสที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยดังนี้ กลุ่มที่สมรส, กลุ่มที่เป็นหม้าย, กลุ่มที่เป็น โสด มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.35, 3.27, 3.01 ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่ยังเป็น โสด เป็นไปได้ว่า กลุ่มที่สมรสแล้วมีการระดมความคิดเห็นมากกว่าเพราะต้องดูแลครอบครัว รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่เป็น โสด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อักษรทองพลอย และคณะ (2554) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี กรณีเลือกตั้งซ่อม พ.ศ.2554 ที่พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน สอดคล้องกับ มนัสชัย บำรุงเขต (2550) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

2.1.5 ปัจจัยด้านอาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอาชีพกับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 11.97 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเรียงลำดับกลุ่มอาชีพที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยดังนี้ อาชีพรับราชการ, อาชีพเกษตรกร, อาชีพอื่นๆ, อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว, อาชีพรับจ้างทั่วไป, อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.56, 3.53, 3.45, 3.30, 3.23, 2.96 ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า ลักษณะของอาชีพที่มีความเป็นอิสระแตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการจะมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่นอาจเนื่องจากในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ส่วนกลุ่มที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนจะมีความเป็นอิสระน้อยกว่ากลุ่มอื่นทำให้มีส่วนร่วม

น้อยกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉัญยาณี บุญทองคำ (2555) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า อาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ น้อยนคร (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิตถ์แตกต่างกัน

2.1.6 ปัจจัยด้านรายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของรายได้กับการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเอฟเทสเท่ากับ 10.07 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเรียงลำดับกลุ่มรายได้ที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยดังนี้ กลุ่มรายได้มากกว่า 20,000 บาท, กลุ่มรายได้ 5,000 – 10,000 บาท, กลุ่มรายได้ 15,001 – 20,000 บาท, กลุ่มรายได้ 10,001 – 15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.51, 3.35, 3.23, 3.10 ตามลำดับ สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ที่มีฐานะทางสังคมและมีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉัญยาณี บุญทองคำ (2555) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าปัจเจกบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า

2.2 ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจกับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.929 แสดงว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ได้แก่ ทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอรัซเบิร์ก ที่มีองค์ประกอบ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันคือ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน เป็นเหตุให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ สิ่งจูงใจนั้นได้แก่

ความสำเร็จ การยอมรับนับถือจากผู้อื่น ทักษะคิดส่วนบุคคล ความรับผิดชอบ ลักษณะงาน ความก้าวหน้าในงาน เป็นต้น ส่วนสิ่งที่คอยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย ได้แก่ เงินเดือนหรือค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ลักษณะของอาชีพ นโยบายและการบริหารขององค์กร สภาพในการทำงาน ชีวิตส่วนตัว ความมั่นคงในชีวิต การปกครองและบังคับบัญชา เป็นต้น ทฤษฎีหนึ่งที่สนับสนุนผลการวิจัยคือ ทฤษฎีของ Abraham H. Maslow มาสโลว์ ได้อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับ แรงจูงใจ (Maslow's General Theory of Human & Motivation) โดย มาสโลว์ ได้อธิบายถึง ความต้องการของมนุษย์ มีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง (Hierarchy & Needs) และเป็นทฤษฎีที่ยอมรับกันแพร่หลาย สมมติฐานดังกล่าวมีความเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ (Abraham H. Maslow, 1954:80-106) ซึ่งมนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับว่า เขามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง ในขนาดที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นแรงจูงใจของพฤติกรรม ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้วก็จะมีการเรียกร้องความต้องการระดับสูงขึ้นเพื่อให้ได้รับการตอบสนอง

อีกทฤษฎีหนึ่งที่สนับสนุนผลการวิจัยคือ ทฤษฎีแรงจูงใจของ Deci (Deci, 1971 – 1979) เดซี และ ไรแอน (Deci & Ryan, 1980) เดอ ชาร์ม (De Charm, 1968) ที่ได้อธิบายไว้ในบทความเรื่อง Motivation of reconsidered: The concept of competence ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่า แรงจูงใจของมนุษย์มีมากมายหลายอย่าง เราถูกจูงใจให้มีการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมในหลายรูปแบบ เพื่อหาอาหารมาเคี้ยวกิน สนองความต้องการทางกาย แต่ยังมีความต้องการมากกว่านั้นอีก เช่น ต้องการความสำเร็จ ต้องการเงิน ค่าชมเชย อำนาจ ศักดิ์ศรี ชื่อเสียงและในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม คนยังต้องการมีอารมณ์ผูกพันและอยู่รวมกลุ่มกับผู้อื่น แรงจูงใจจึงเกิดขึ้นได้จากแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก

จากผลการวิจัยสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ท่านมีความพึงพอใจและรักในงานด้านบริการสาธารณะ, ท่านต้องการใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน, ท่านมีความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จของงานที่ท่านได้ทำเพื่อชุมชน, ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน, ท่านได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากชุมชน, ท่านต้องการการยอมรับนับถือจากการทำงานเพื่อส่วนรวมและชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.42, 3.34, 3.32, 3.31, 3.30, 3.27 ตามลำดับ ผลงานวิจัยที่สนับสนุนความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ สิริพัฒน์ ลากิจิตร (2550) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การรู้จักบทบาทหน้าที่

ของตนเอง การรู้สำนึกในหน้าที่ มีจิตใจอาสาช่วยเหลือสังคม มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น มีทักษะและประสบการณ์ พิจารณาถึงผลประโยชน์และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองและชุมชน

2.3 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.223 สรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมเท่ากับ 3.34 อยู่ในระดับปานกลางและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 สามารถอภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างอาจจะยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลและการให้บริการสาธารณะของ อบต.รอบเมือง ที่อาจจะยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (2554) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่ ที่พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จำเอกสุรเมธ ทองด้วง (2556) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อ.โพธิ์ทอง จ.ร้อยเอ็ด ที่พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลงานวิจัยที่สนับสนุนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ผลการวิจัยของ สมบัติ บุญเลี้ยง และคณะ (2555) เรื่อง ลักษณะภาวะของผู้นำที่ดีในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่พบว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในการสร้างความตระหนักด้วยการให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย มาตรฐานและตัวชี้วัดตลอดจนการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการอันเป็นการกำหนดภารกิจ เป้าหมายและวิธีการดำเนินการขององค์กรที่ชัดเจน โดยการพัฒนาองค์กรนั้นผู้บริหารมีหน้าที่ที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาก้าวพ้นจากความสนใจในตนเองหรือการมุ่งเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวมาเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือทีมงานและสังคม

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วม

ผลการความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยที่สำคัญของปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมคือ ปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านการองค์กร มีดังนี้

2.4.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ลักษณะของอาชีพที่ไม่มีความเป็นอิสระและไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการของ อบต. โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนจะมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานที่พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

2.4.2 ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร (อบต.) พบว่า ยังขาดความชัดเจนและวิธีดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการให้บริการของ อบต. และการกระจายผลประโยชน์ที่ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ประชาชนมองว่าการดำเนินงานของ อบต. ไม่ได้ยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจการทำงานของ อบต. ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐาน ที่พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม โดยมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ความคิดเห็นจากแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

ผลจากความคิดเห็นจากแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการมีส่วนร่วม เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 จุดแข็ง พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนที่มีภาวะผู้นำที่ดี การรวมกลุ่มอาชีพและมีอาชีพเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของตนเอง ต้องการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วม มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำและผู้บริหาร รวมทั้ง อบต. ได้สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลและพัฒนาระบบและกระบวนการในการให้บริการสาธารณะที่มีความสะดวกในการติดต่อราชการ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง จึงเป็นสาเหตุทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

2.5.2 จุดอ่อน พบว่า มีปัญหาการระบาดของยาเสพติด เกิดการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่น ลักษณะอาชีพของคนในชุมชน การอพยพแรงงาน ความรู้ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของประชาชน ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์ทางการเมืองจากการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบลและนายก อบต. ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำและผู้บริหาร ขาดการสื่อสารที่ดีและมีความชัดเจน ทำให้การส่งต่อข้อมูลข่าวสารได้ไม่ครบถ้วน ขาดการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมจาก อบต. หรือได้รับไม่เพียงพอ ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ มักจะเป็นกลุ่มคนเดิมๆ หรือเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับผู้บริหาร

2.5.3 โอกาสในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แรงงานบางส่วนจัดอยู่ในฝีมือแรงงานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสามารถที่พัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่องได้ ด้านการเกษตรเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความชำนาญในการทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวหอมมะลิซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตลาดการค้าของไทยจะใหญ่ขึ้นเป็นโอกาสในการกระจายสินค้า โดยเฉพาะสินค้า OTOP ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้เกิดแรงจูงใจการรวมกลุ่มอาชีพพัฒนาสินค้าและขยายตลาด ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองและสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารเพื่อป้อนสู่ตลาดโลก เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะการผลิตข้าวหอมมะลิ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ต้องการของตลาด โดยการเพิ่มศักยภาพและความสามารถของเกษตรกร ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพป้อนสู่ตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำการพัฒนาคุณภาพสินค้า OTOP ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต. มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้จังหวัดร้อยเอ็ด พัฒนาแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตข้าวหอมมะลิชั้นดีและการส่งออกสู่ตลาดโลก

2.5.4 อุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนาและยกระดับการมีส่วนร่วม พบว่า ยังมีครัวเรือนจำนวนหนึ่งที่มีคุณภาพชีวิต ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. และยังเป็นปัญหาในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบกับเกษตรกรส่วนหนึ่งยังนิยมใช้สารเคมีในการเพาะปลูก ซึ่งเป็นทัศนคติและค่านิยมที่ผิด ประชาชนขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วม ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของประชาชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ บางส่วนมีปัญหาเรื่องหนี้สินและมีรายได้ไม่เพียงพอ ไม่พึงพอใจการให้บริการของ อบต. เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่องของนโยบายและเป้าหมายของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เกิดภัยธรรมชาติสร้างความเสียหายและความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะปัญหาน้ำท่วม ที่สร้างความเสียหายให้กับพืชผลทางการเกษตร

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. รอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาที่ค้นพบสรุปได้ว่า ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้านเพศที่ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม ผลจากการศึกษาที่ค้นพบ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านบุคคล

ผลจากการวิจัยที่พบว่า อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพและรายได้ ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้านเพศที่พบว่ามีเพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจึงต้องนำปัจจัยส่วนบุคคลมาพิจารณาความแตกต่าง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ที่พบว่าส่วนมากไม่มีเวลาให้กับการมีส่วนร่วมและเป็นอาชีพที่ไม่มีความเป็นอิสระทำให้ระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น หากสามารถจูงใจกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยในด้าน อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรสและรายได้ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันนั้นอาจเกิดจากทัศนคติที่แตกต่างกัน ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ควรเร่งรัดหามาตรการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่มีข้อจำกัดในด้านเวลา อาชีพ รายได้ มีโอกาสเข้ามาส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการสร้างแรงจูงใจ การให้ข้อมูลข่าวสารในทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ในสิทธิ คุณค่าผลประโยชน์ และสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น การให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเกิดประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถดึงดูดและจูงใจให้กลุ่มประชาชนที่มีความแตกต่างในด้านทัศนคติและความคิดเห็น เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

3.1.2 การนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านแรงจูงใจ

ผลจากการวิจัยที่พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้มีการรวมกลุ่มอาชีพและมีอาชีพเสริมดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากประชาชนต้องการที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของตนเอง ต้องการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วม ดังนั้น อบต. จึงต้องสร้างแรงจูงใจและเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีข้อจำกัดในด้านปัจจัยส่วนบุคคลได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เสริมสร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงาน โดยการพัฒนาระบบและกระบวนการให้บริการสาธารณะที่เพิ่มความสะดวกในการติดต่อราชการ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของ อบต. ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

3.1.3 การนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารองค์การ

การกำหนดแผนและนโยบาย ภาครัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนร่วม ท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่หลากหลายช่องทาง สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นให้ประชาชนได้รับทราบอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการสาธารณะ พัฒนาบุคลากรขององค์กรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน การกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ ต้องมีความชัดเจนสามารถสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจได้ เป็นอย่างดี ในการใช้เครื่องมือ วิธีการหรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จะต้องคำนึงถึงพื้นฐานในด้านลักษณะส่วนบุคคลหรือปัจเจกบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งคุณลักษณะส่วนบุคคล วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยการเลือกใช้กิจกรรมหรือโครงการที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อกับกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ จนสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างยั่งยืน

การกำหนดนโยบายด้านธรรมาภิบาลจำเป็นจะต้องมีความชัดเจนและจริงจังในการนำไปปฏิบัติ ควรสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในธรรมาภิบาล ด้วยการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนรวมทั้งบุคลากรขององค์กรให้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ และให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกและตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต มีความกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชน อยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน มีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน มีความโปร่งใสด้วยการปฏิบัติงานที่ยึดหลักประชาธิปไตย และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงใจ โดยปัจจัยเชิงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่สูง ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงลึกว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล น้อยมาก โดยที่ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ อบต. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นไปได้ว่าความคิดเห็นของประชาชนกับความคิดเห็นของภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่แตกต่างกัน หากทำการศึกษาวิจัยต่อเกี่ยวกับความคิดเห็นระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ จะทำให้สามารถเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่าง นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรศึกษาความต้องการของประชาชนที่คาดหวังจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีความต้องการและคาดหวังจากการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ตามสภาพแวดล้อมและความแตกต่างของขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่น หากรับรู้ได้ว่าประชาชนมีความต้องการและคาดหวังสิ่งใด จะสามารถยกระดับการมีส่วนร่วม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

3.2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้ทำการศึกษาระดับความสำเร็จและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กรหารรับรู้ได้ว่า อบต. มีระดับความสำเร็จเท่าไรและมีปัจจัยอะไรบ้างที่นำไปสู่ความสำเร็จ จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐที่มุ่งเน้นการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล 10 หลักการ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. *คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/>.
- กรรณิการ์ เครือฟู. (2551). การประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลทาบลาตูก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม: แนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ*. เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา สถาบันพระปกเกล้า.
- ไปยดา ชะตา. (2552). *กลไกการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดพะเยา (พ.ศ.2553-2556) ของส่วนราชการ เอกชน ประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 – 2549), ฉบับที่ 10 (2550 – 2554), ฉบับที่ 11 (2554 – 2559).
- แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. พ.ศ. 2555 – 2557.
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 เล่มที่ 124 ตอนที่ 55 ก.
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2549.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550.
- สมยศ นาวิการ. (2525). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิจิตรา บุญรัตพันธุ์. (2538). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ศิริพัฒน์ ตากจิตร์ (2552) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”
สุวรรณ พิณตานนท์. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น*. กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพมหานคร: อาสาศึกษาดินแดน.
- เสน่ห์ จามริก. (2537). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบันของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร.
- Gene Rowe and Lynn J. Frewer. (2004). *Evaluating Public Participation Exercises: A Research Agenda*, Institute of Food Research, Wageningen University.
- Gene Rowe and Lynn J. Frewer. (2000). *Public Participation Methods: A Framework for Evaluation*, On behalf of Society for Social Studies of Science.
- XiaoHu Wang. (2007). *When Public Participation in Administration Leads to Trust: An Empirical Assessment of Managers' Perceptions*, University of Central Florida.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับประชาชนทั่วไป

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง

คำชี้แจง

แบบสอบถามเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมืองได้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชการบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม ขอให้ตอบคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดทั้งสิ้น นอกจากการนำข้อมูลที่ได้รับ ไปทำการวิเคราะห์เพื่อสรุปผลในเชิงสำรวจและใช้ในการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ด้วยกัน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแรงจูงใจและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของ อบต.รอบเมือง
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง

ผู้ศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

(นายอภิเดช ลิทธิพรหม)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่อง ด้านหน้าของข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และตามความเป็นจริง

หมู่บ้านที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน หมู่ที่..... ชื่อบ้าน.....

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18 – 25 ปี

26 – 35 ปี

36 – 45 ปี

46 – 55 ปี

อายุมากกว่า 55 ปี

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพการสมรส

โสด

สมรส

หม้าย

หย่าร้าง หรือ แยกกันอยู่

5. อาชีพ

พนักงานบริษัทเอกชน

รับราชการ

ประกอบธุรกิจส่วนตัว

เกษตรกร

รับจ้างทั่วไป

อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน

10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน

15,001 – 20,000 บาทต่อเดือน

สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องด้านหลังของข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดและตามความเป็นจริง

คำถาม ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาสามปีของ อบต.รอบเมือง มากน้อยเพียงใดในแต่ละระดับของการมีส่วนร่วม โดยการให้คะแนนระดับความคิดเห็นของท่านในแต่ละหัวข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ร่วมคิด หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้อาสาและแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การจัดทำประชาคม การประชุมในระดับหมู่บ้านหรือการประชุมในระดับตำบล เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารและสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น					
ร่วมคิด					
1. ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ ของ อบต.					
2. ท่านมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน					
3. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมประชาคม					
ร่วมตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนหรือตัวแทนจากภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจกำหนดแผนหรือโครงการที่ต้องการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร โดยเลือกแผนงานหรือโครงการจากที่ได้รวบรวมความคิดเห็นและความต้องการมาจากประชาชน ซึ่งการบรรจุแผนงานหรือโครงการนั้นประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย					
ร่วมตัดสินใจ					
4. ท่านมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร					
8. ท่านมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ร่วมปฏิบัติ หมายถึง ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การใช้ทรัพยากร หรือช่วยสนับสนุนทรัพยากร เช่น การออกเงินบริจาค ช่วยวัสดุอุปกรณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนงานหรือโครงการ ตามที่ได้ร่วมกันจัดทำแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้					
ร่วมปฏิบัติ					
9. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาของชุมชน					
10. ท่านมีส่วนร่วมในดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.					
11. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.					
12. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.					
ร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับนั้นอาจจะเป็นในแง่วัตถุหรือความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะ โดยทุกคนสามารถได้รับประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม					
ร่วมรับผลประโยชน์					
13. ท่านได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็วจาก อบต.					
14. ท่านมีความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของ อบต.					
15. ท่านได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะของ อบต. ที่เท่าเทียมกับผู้อื่น					
16. ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต.					
ร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง ประชาชนหรือตัวแทนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น การร่วมเป็นกรรมการเปิดซอง การร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง การร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบโครงการ หรือการร่วมเป็นกรรมการตรวจรับงาน ทำถนน ทำสะพาน เป็นต้น					
ร่วมติดตามและประเมินผล					
17. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ อบต.					
18. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต.					
19. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจรับงานของ อบต.					
20. ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจสอบโครงการของ อบต.					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องด้านหลังของข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดและตามความเป็นจริง

คำถาม เหตุผลที่ท่านตัดสินใจมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง โดยการให้คะแนนระดับความคิดเห็นของท่านในแต่ละหัวข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ปัจจัยจูงใจ หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการดำเนินกิจกรรมโดยตรง เพื่อจูงใจให้คนชอบและรักงานที่ปฏิบัติอยู่ เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความพึงพอใจแก่บุคคลในองค์กรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการภายในของบุคคล ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบในงานและความก้าวหน้าเป็นต้น					
ปัจจัยจูงใจ					
21. ท่านมีความพึงพอใจและรักในงานด้านบริการสาธารณะ					
22. ท่านได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากชุมชน					
23. ท่านต้องการใช้ความรู้ความสามารถ ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน					
24. ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน					
25. ท่านมีความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จของงานที่ท่านได้ทำเพื่อชุมชน					
26. ท่านต้องการการยอมรับนับถือ จากการทำงานเพื่อส่วนรวมและชุมชน					
หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติราชการโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีความจำเป็น					
หลักประสิทธิภาพ					
27. อบต. ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ไป					
28. อบต. ดำเนินงานอย่างประหยัดและลดภาระค่าใช้จ่าย					
29. อบต. ปฏิบัติงานโดยมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการ					
30. อบต. อำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน					
31. อบต. ปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนการทำงานให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์อยู่เสมอ					
32. โครงการตามแผนพัฒนาฯ ของ อบต. เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและคุ้มค่าต่อการลงทุน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<p>หลักประสิทธิผล หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p>					
<p>หลักประสิทธิผล</p> <p>33. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต. มีความชัดเจนสามารถถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี</p>					
34. อบต. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่มีความชัดเจน					
35. อบต. สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี					
36. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของ อบต.					
37. อบต. ได้สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน					
38. อบต. สามารถบริหารความเสี่ยง มุ่งเน้นการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศ					
39. อบต. มีระบบติดตาม ประเมินผล เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น					
<p>หลักการตอบสนอง หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกัน ได้อย่างเหมาะสม</p>					
<p>หลักการตอบสนอง</p> <p>40. อบต. สามารถให้บริการที่มีคุณภาพ ตามระยะเวลาที่กำหนด</p>					
41. อบต. ได้รับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน					
42. อบต. สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้เป็นอย่างดี					
43. อบต. ให้บริการที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม					
<p>หลักภาวะความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้ทุนให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น</p>					
<p>หลักภาวะความรับผิดชอบ</p> <p>44. อบต. สามารถตอบคำถามและชี้แจงได้ เมื่อมีข้อสงสัย</p>					
45. อบต. รายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของภารกิจต่อสาธารณะ					
46. อบต. มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาทุกข์ ให้ประชาชน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
หลักความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปได้โดยง่าย					
หลักความโปร่งใส					
47. อบต. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและตรงไปตรงมา					
48. อบต. เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชนได้รับทราบ					
49. อบต. จัดวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายให้แก่ประชาชน					
หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ					
หลักนิติธรรม					
50. อบต. ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด					
51. อบต. ใช้อำนาจตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ					
52. อบต. ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นสำคัญ					
หลักความเสมอภาค หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสที่ความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย					
หลักความเสมอภาค					
53. อบต. ให้บริการแก่ทุกกลุ่มด้วยความเสมอภาคโดยไม่แบ่งแยก					
54. อบต. จัดให้มีบริการแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วยความเท่าเทียมกัน					
55. อบต. จัดอบรมและพัฒนาความรู้ให้แก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้วยความเท่าเทียมกัน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<p>หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาและประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหาหรือร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาต้นทางหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ</p>					
หลักการมีส่วนร่วม					
56. อบต. จัดให้มีหลายช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน					
57. อบต. เผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ					
58. อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหา					
59. อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
60. อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน					
61. อบต. มีกระบวนการแสวงหาข้อตกลงระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อหาข้อยุติในประเด็นสำคัญ					
<p>หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง การปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม</p>					
หลักการกระจายอำนาจ					
62. อบต. มอบหมายอำนาจความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม					
63. อบต. ถ่ายโอนภารกิจและบทบาทให้แก่หน่วยงานอื่น ได้อย่างเหมาะสม					
64. อบต. สร้างกระบวนการถ่ายโอนภารกิจและบทบาทที่มีความชัดเจน					
<p>หลักคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็น ไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทยใน 8 ประการ ดังคำว่า I AM READY ได้แก่ I-Integrity ซื่อสัตย์และกล้าขึ้นหัดในสิ่งที่ถูกต้อง A-Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ M-Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม R-Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง E-Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ A-Accountability ตรวจสอบได้ D-Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย Y-Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์</p>					
หลักคุณธรรม จริยธรรม					
65. อบต. ปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกและตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต					
66. อบต. ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชน					
67. อบต. ปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและมีศีลธรรม					
68. อบต. ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
69. อบต. ปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการให้บริการ					
70. อบต. ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้					
71. อบต. ปฏิบัติงานโดยยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญ					
72. อบต. ปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม

1. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในด้านการร่วมคิด

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในด้านการร่วมตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในด้านการร่วมดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในด้านการร่วมรับผลประโยชน์

.....

.....

.....

.....

.....

5. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในด้านการร่วมติดตามและประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชน

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง

คำชี้แจง

แบบสอบถามเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมืองได้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ขอให้ตอบคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดทั้งสิ้น นอกจากการนำข้อมูลที่ได้รับ ไปทำการวิเคราะห์เพื่อสรุปผลในเชิงสำรวจและใช้ในการศึกษาเท่านั้น

เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน จากปัจจัยใน 3 ด้าน คือ ปัจจัยในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยในด้านแรงจูงใจ และปัจจัยในด้านการบริหารองค์การ (อบต.) ซึ่งจะเป็นความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชนที่มีความโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วม และเป็นชุมชนเข้มแข็ง

ผู้ศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

(นายอภิเดช ลิทธิพรหม)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลตามความคิดเห็นของท่านและตามความเป็นจริง

หมู่บ้านที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน หมู่ที่ ..... ชื่อบ้าน .....
ตำแหน่งงานของท่าน.....

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.รอบเมือง ที่ผ่านมามีจุดแข็งอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยทำให้การมีส่วนร่วมในชุมชนของท่านประสบความสำเร็จ

ปัจจัยด้านบุคคล

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ (อบต.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายอภิเดช สิทธิพรหม
วัน เดือน ปีเกิด	21 กันยายน 2509
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2553
สถานที่ทำงาน	โครงการโรงไฟฟ้าน้ำเทิน 2 แขวงคำม่วน เมืองยมราช สปป.ลาว
ตำแหน่ง	หัวหน้าส่วนไฟฟ้าเครื่องกล แผนกบำรุงรักษา

